

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ 8-й

ЛИПЕНЬ — 1958

№ 49

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ :

Андрій Малишко — 3 нової книжки; Анатоль Галан — Дивачка; Іван Плотва — Полум'яне дерево; Клим Поліщук — "Лицар абсурду"; Вас. Онуфрієнко — вірш; Святослав Шрамченко — Український прапор на Каспійському морі; Федір Одрач — Повстанці; С. Риндик — По дорозі до неба; Н. Н — Творчий успіх Мирона Левицького; Вол. Шелест — Творчі шукання Ігоря Качуровського; О. Олесь — В обіймах голоду; Г. Будило — Московський месіянізм; Анатоль Галан — Ганка-емігрантка; Одумівська хроніка; Вісті з поневоленої батьківщини, тощо.

"MOLODA UKRAINA" — 191 Lippincott St., Toronto, Ont., Canada

Торонто

Нью-Йорк

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine

Published by
the Central Committee of ODUM
191 Lippincott St., Toronto, Ont.,
Canada

PRESIDENT: E. Fedorenko

Педагує Колегія в складі:

Я. Білінський, В. Вакуловський,
П. Лимаренко, Ю. Мартинюк,
Б. Олександрів (головний редак-
тор), Є. Федоренко.

Адміністратор В. Павлюк.

Передплата на пів року — \$1.75

Передплата на рік — 3 дол.

На два роки — 5 дол.

Ціна окремого числа — 30 центів

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Австралії:

Mr. S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

В Англії:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London, W. II,
England.

В Аргентині:

"Porohy",
Casilla de Carreo 3184,
Buenos Aires,
Argentina.

У Франції:

Mr S. Lewitcki,
Rue M. Demenitroux,
Bat.—4, Ese.—F/97
Centre Petit Pre,
Creteil, Seine,
France.

Post conto:

Paris c/c-8.286—55

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Нью Йорк. Будинок Об'єднаних
Націй.

Резолюції 4-ої Конференції ЦК ОДУМ-у

1. Від імені української демократичної молоді у вільному світі 4-та Конференція ЦК ОДУМ пересилає свій щирий привіт поневоленому українському народові і зокрема українській молоді на Батьківщині, молоді, що ставить впертий спротив диктатурі комуністичних фанатиків, обороняючи немируще право нашого народу на самобутність, право на розвиток національної культури, науки, економіки, право на національно-державну суверенність.

2. Демократична молодь на чужині виявляє непохитну віру в українську молодь в Україні, відкидаючи шкідливі теорії про цілковиту зсоветизованість, зросійщеність та безбожність цієї молоді.

3. Визнаючи Божий порядок, як надію, силу та зміст української нації, демократична молодь намагатиметься вкорінити християнську мораль у взаємовідношення окремих людей, груп, партій, верств, як фундаментальний принцип життя нації.

4. У сорокові роковини Великої Української Революції — створення Української Народньої Республіки — від імені членства ОДУМ-у Конференція заявляє про свою вірність ідеям, проголошеним ІV-им Універсалом Центральної Ради, продовжувачем яких сьогодні на еміграції є Українська Національна Рада.

5. Конференція закликає всі українські самостійницькі середовища згуртуватися навколо УНРади — носія ідеї Української Народньої Республіки, навіть якщо ті чи інші причини можуть заставляти одну чи другу групу залишатися в незгоді з поточною політикою Виконного Органу УНРади.

В ЄДНОСТІ СИЛА! — мусить стати моттом нового етапу.

6. Конференція зобов'язує демократичну молодь всебічно служити ідеям УНР, активно допомагати УНРаді, включившись в працю Товариства Прихильників УНР (США) та Товариства Сприяння УНРаді (Канада); зобов'язує всі філії ОДУМ-у в США стати членами місцевих відділів ДУКЦА.

7. Основа української громади — це морально зріла, самосвідома та відповідальна перед громадою українська людина — індивідум. В основі виховання молодого покоління мусить бути РОДИНА. Лише національно свідомо та глибоко релігійно-моральна українська родина зможе виховати здорового члена українського суспільства. Другим ступнем формування молоді людини є релігійне виховання в дусі Христової Церкви, бо лише виховання на християнсько релігійній основі дасть людині власне мірило поведінки, чесноти, справедливості, вірності власним переконанням, любови до своїх батьків та відданості і посвяти Батьківщині. Непохитні релігійні переконання творять моральну силу особистості.

Третім ступнем формування молоді людини є її суспільне формування в українській громаді. Таке виховання треба починати ще в юнацькому, молодечому віці. Це велике виховне завдання зможе виконати лише молодеча організація — в першу чергу ОДУМ.

Тому 4-та Конференція ЦК ОДУМ-у зобов'язує демократичну молодь своєю активною участю в житті місцевих українських громад, своїм власним прикладом та працею боротись за поширення одумівського руху серед доросту;

доручає ЦК ОДУМ звернутися до української молоді, що перебуває в Англії, Аргентині, Австралії, Бразилії та інших державах, з закликом об'єднатися в рамках ОДУМ-у;

членам управ філій, головних управ та центральному комітетові виявити більше розуміння відповідальності при виконванні довірених їм функцій;

старшій молоді ОДУМ-у приділити більше уваги поширенню та поглибленню праці з Юним ОДУМ-ом, дотримуючись постанов II-ої Конференції ЦК у цій справі.

8. Беручи до уваги те, що в еміграційних умовах розпорошеності єдиним в'язучим чинником є українське слово, Конференція знову звертає увагу на потребу дальшої розбудови єдиного молодечого журналу "МОЛОДА УКРАЇНА". Досягти цього можна:

а) скріпленням фінансової бази, для чого закликає членство ОДУМ-у організувати збірки на пресовий фонд;

б) налагодженням тіснішого кореспонденційного зв'язку членства ОДУМ-у з редакцією та адміністрацією;

в) поширенням мережі співпрацівників.

Окремо Конференція звертає увагу на занедбану ділянку насущно потрібних видань виховного характеру та закликає ЦК проробити в цій ділянці відповідні заходи.

(Закінчення на останній сторінці обкладинки)

Андрій МАЛИШКО

3 нової книжки

**

Ранком виходжу в луки необжиті,
Роси важкі на зеленій отаві,
Ніжки мої у нетоптанім житі,
Руки маленькі, легкі і ласкаві.

Жито мені говорило уранці:
— Будь же на мене похожим, синочку,
Бачиш, більйони колосся в багрянці,
Будь же, мов колос, не стій в одиночку!

Роси мені шепотіли важучі:
— Будь, як і ми, ти прозірним і чистим.
Промінь мені промовляв із-за тучі:
— Будь, як і я, ти завжди променистим.

Хвиля мені говорила Дніпрова:
— Вдачею будь невгамовний, кипучий...
Сивий Дніпро викликав на розмову:
— Дужим ти будь у житті, як Ревучий.

Слухаю щебіт я ночі короткої,
В снах солов'їних заснули сади.
Я не напивсь ще тієї солодкої,
Дніпре, мій Дніпре,
Твоєї води!

Знов я на землю дивлюсь неокраю,
Знов у людей і у себе питаю:
— Чи я проніс ту снагу і ту силу,
Хвилю Дніпрову, що кличе здаля,
Мужність, якою мене наділила
Рідна моя, незрадлива земля?

Рідна земля одвічає мені:
— Ти вже не раз походив у вогні
І в пожарищі в тривожній дні,
Падав і зводивсь ти в лютім двобою,
Вічно, як мати, була я з тобою.
І, якщо сили тобі нестало,
Я тобі знову ту силу давала.

Ти мій тривожний, іди у світи,
Я тобі дам і снаги й доброти!
Та не забудь тії роси у лузі,
Де тебе подруги ждали і друзі,
Чесним і вірним народу ти будь.
Йди і неси по тривожному світу
Душу, своєю землею зігріту.
Ти не забудь!
О ти ж не забудь!

Так і пішов я по білому світу,
Так і живу я по цім заповіту!

Анатоль ГАЛАН

ДИВАЧКА

Крізь розчинене вікно рожево посміхається літній вечір. Ця рожевість триватиме ще десять-п'ятнадцять хвилин, а потім загасне, як сірник, і кімнатні речі набудуть вигляду причаєних істот, що підслуховують людські думки...

Якраз цю пору Зоя любила найбільше. Сиділа на канапі, не засвітлюючи електрики, притихла, статуєподібна, і літала поглядом-стрілою в минуле й майбутнє. Частіше, звичайно, в минуле, перейдене, вивчене. Всіх, хто переступив межу тридцятип'ятиліття, думка вабить назад, бо вже не зростати, не тягнутися вгору, а лише згадувати колишнє зростання.

Проте, хочеться й жити. Хочеться бодай ілюзії, гарної казки, так би мовити, компенсації за сотні прикрих, болючих розчарувань...

Ні, жити, мабуть, не вдасться. Десь, при розподілі людської долі, над долею Зої Римар поставлено хрестика, приречено їй віддати все іншим і нічого не лишити собі.

Зоя хруснула пальцями, рвучко підвелася й натиснула гудзик настільної лампи. І відразу підплигнули, а потім сіли на свої місця меблі, закам'янівши в непорушній урочистості.

На столі — машинка для писання і стос паперів, попільничка з недокурками, чашка захололої

чорної кави. Зоя перечитує початок нової повісти.

"Шумить парагвайський праліс. Ні, не шумить, а лише приглушено шепче, бо щільно притулились одне до одного верхів'я дерев, нема їм простору, нема волі. Під цією непрохідною деревною стіною зеленіє посівами відвойована в праліса земля. Хутори. Майже такі, як в Україні, з українськими назвами, з Рудьками й Рябками — охоронцями майна. А охороняти є від кого. Праліс насуплено дивиться на непроханих сусідів-чужинців і часто висилає свою контррозвідку: звірів, гаддя й мавп. Останніх — найбільше, бо вони спритні, спостережливі й шкідливі. Не одна господиня втирала хусточкою очі, побачивши на своєму городі пересаджену догори корінцями капусту. Бісові душі, мавпи! Вони сидять десь між гіллям і стежать за працею людей, а потім їх наслідують. Від Рябків відбиваються камінням і шишками, але зрештою тікають і довго дико кричать, наче лаються"...

Зникає кімната в американському місті, зникають усі буденні турботи. Гарні пальці Зої, як білі пташки, стрибають по клявішах машинки, і сторінка за сторінкою оживає заховане в пралісі життя, з його болями й радощами, з коханнями й смертями, з тими прихованими цікавими дрібницями, що їх може зауважити лише гострий зір мистця.

Ніколи не довідався б світ про ту далеку закутинку. Злизане часом, припале порохом, потонуло б у небутті плем'я відважних конкістадорів, що змінює обличчя пралісу, та випадок закинув туди жінку з проникливими очима, і ось вона, залишивши праліс, зберегла його в своїй пам'яті й увічне на папері екзотичну бувальщину...

Стрілка годинника підповзає до цифри п'ять. Як швидко минають ночі, благословенна пора тиші й загального відпочинку, а для Зої робоча пора. Вже прокидається місто-велетень, посилено шумить автами, брязкає, скрегоче. Ось-ось заворушиться людський коماشник, почне стукати дверима, кричати, сваритись, бігти...

Вдень нічого не напишеш, день — Зоїна ніч. І лише тепер, вранці, відчувається страшна втома, в дзеркалі, напроти стола, непорушне, бліде, аж крейдяне обличчя, з темними тінями під очима, з розкуйовдженим пишним волоссям. "Відьма з Лисої гори" — подумала про себе Зоя й посміхнулася. Дзеркало додатково відбило білість зубів і дві привабливі "ямочки" на щоках. Ні, Зоя ще не стара і не погана. Але що з того? Цих "ямочок", мабуть, ніхто не цілуватиме, родинне життя в умовах скаженої гонитви за грішми, за життєвими вигодами, забрало б у Зої найбільшу її втіху — трудові ночі. Усмішка в дзеркалі щезає, брови зсуюються докупі, щось різке, холодне і невблаганне тепер у жіночому обличчі. Спати! Отак упасти, не роздягаючись, на канапу, заплющити очі, тимчасово вмерти...

Біля десятої години хтось постукав у двері, делікатно, наче пес хвостом. Але чуйне вухо вловило стук, ноги з розгону потрапили в м'які пантофлі. Зоя зробила на відстань внутрішнього ланцюжка щілину й визирнула. Ага, це листоноша з рекомендованим листом. Лист був короткий, від незнайомої особи: "Дякую за книжку, пересилаю належну платню." Книжка коштувала три долари, в лист було вкладено п'ять. "Милостиня" — подумала Зоя, а проте вона вдячна людині за її співчуття. Ці п'ять доларів відсунуть ще на тиждень перспективу "клінування", втоми, нездібности після того до творчої праці.

Спати вже не хотілось. Зоя прибрала кімнату, потім викупалась, прибралась, випила кави з молоком і з житнім хлібом, що з сантименту до минулого смакував краще, ніж торти, і почала переглядати часописи. На першому й на останньому місці — рекляма... Ой, як вона намозолила очі й набридла! На рекляму витрачається мільйони доларів, бізнесмени гіпнотизують нею душі клієнтів і мають успіх. Є реклями — перлини по своєму нахабству. Ось наприклад:

"ПОХОРОН МОЖЕ БУТИ ПРЕКРАСНИМ СИМВОЛОМ ОБІЦЯНКИ ВІЧНОГО ЖИТТЯ."

Себто, якщо наша фірма вас поховає, ви з ракетною швидкістю, безпосередньо відлетите в рай...

Зоя хитає головою й хмуриться. Вона не хоче для себе жодної реклями, не хоче навіть багатства. Їй треба нормально два долари на день, їй треба волі в ім'я свого покликання. І ніхто цього не розуміє, знайомі сміються з неї, називають дивачкою. Чому вона впирається? Чому не йде на фаб-

рику? Таж мала б гроші, модні суконьки, капелюшки, іла б і пила, що схотіла. Дивачка!

Зоя зідхає. Вона працювала раніше на фабриці, але на суконьки грошей не витрачала. Берегла кожний долар і видала свою книжку. За час тієї праці Зоя не написала нічого. Отже, вона вирішила: ніяких фабрик! Якщо вже надто припече, як зовсім спорожнюється кишеня, Зоя ходить прибирати приміщення в багатіїв. І продає свої книжки. Це, власне, "благородне старцювання", але, Боже милий, хто підкаже інший вихід?

Очі блукають по газетних рядках, а думки — в пралісі, думки з тією, ще "ненародженою дитиною", яка появиться... Коли? За пів року? За рік? За два? Все залежить від отих двох доларів на день, від спокійного настрою.

Сьогодні Зоя має відвідати Центральну Бібліотеку, поробити деякі виписки з історії Південної Америки. Зоїн вихідний костюм не модний і викликає в ній роздратування, але що зробиш? Надія "завоювати життя" відпала остаточно, хай його завойовують інші, не позначені хрестиком...

Рух підхопив Зою, як вітер пір'їнку, ніс, завертає на боки, прискішував кроки при переході вулиць.

— Зою!

— А?

— Куди ви?

Це — Вербицький, наполегливий претендент на Зоїну руку... І завжди він несподівано виринає на шляху!

— Мені треба в бібліотеку.

— Можна з вами?

— Можна. Хоч там ви мусите бути німий, як риба. Я працюватиму.

— О-кей! Я, власне, проведу вас до храму культури, бо роля німої риби мені не подобається...

Зоя стискає уста. Її сердить цей визивний тон, цей підкреслений протест проти її, може й надто категорично висловленого, прохання.

— Як же ваша торгівля?

— Добре. В цій країні хто не торгує, той бідує...

— Невже?

— Звичайно. Тут робітник — раб кредиту. Він наче б має хату, авто й телевізію, та коли проженуть його з фабрики, починається трагедія. Працюєш ти чи не працюєш — плати за хату, плати за авто, плати, плати... Не платиш — заберуть усе і викинуть на вулицю.

— Не дуже то й викидають...

— Але мають право. Такий закон.

Зоя уникає критикувати закони чужої держави. Які б вони не були, їх застосовують лише на підставі певних причин. Зоя знає державу, де основним законом є беззаконня. Це справжній жах.

— Пане Михайле, ви обіцяли мені знайти коль-портера...

— Так, обіцяв, але ще не знайшов. Ніхто не хоче. Ви ж добре знаєте, що книгу вигнали з ужитку, що вона тут є "примусовим асортиментом", як під радами шкрябачки для коней на селі... Кому потрібна книжка? Таж на два мільйони наших людей книжки купують ледве три тисячі.

— І що ви хочете цим сказати?

— Нічого. Власне, я б сказав, але ви знаєте й без того.

На жаль, Зоя знає його думки. Вони виключали "непродуктивну" працю, в них було все, аж до навколосвітніх подорожей, крім одного... Крім розуміння, що Зоя не лише гарна жінка, а й мистець. Тому вона сказала Вербицькому: Ні! Але він упертий і самовпевнений, він відповів: — Після "ні" буває й "так". Нічого, я почекаю...

Чи подобається Зої Вербицький? Як чоловік, без сумніву подобається. Йому понад сорок, але виглядає молодо, сильно збудований, розумний, дотепний. Такий може завоювати Америку... Тільки він живе сьогоднішнім, реальним, для нього не існує високих мрій. І тому Зоя невблаганна, далека для нього, чужа. Не розуміють її... Ну, що ж! Світ жорстокий не з учорашнього дня, і він особливо жорстокий до тих, хто дає йому якісь духові цінності, відкриття, мистецькі непроминальні речі.

Зої цього дня не працювалось. Вона переглянула кілька книжок і, нічого не занотувавши, пішла додому. Вся біда в тому, що бракує свого народу, свого краю. Там гордяться людьми, які творять мелодії, вирізьблюють з каменя, або оживляють бездушний папір. І тобою гордитимуться колись, Зою, тільки ти цього не відчуваш, тебе вже не буде...

Натовп мерехтів різноколовим убранням. Многоголовий і многоязиковий, невпинно рухався, розглядав вітрини, купляв і поспішав у всіх напрямках, хто в приміщення, хто з приміщень. Старих, молодих, підлітків, дітей захоплює могутній крутіж, і всі в ньому безособові, рівні, не цікаві. Цікавими стають одиниці: ті, що їх штовхнуло або переїхало авто, ті, за якими женеться поліцей.

Зоя дивиться собі під ноги й зауважує п'ять центів. Звичайно, підняти! За десять кроків знову п'ять центів, далі ще п'ять... Ах, ось воно що! Якийсь підліток-жартівник відмірює однакову відстань, кидає монету й дивиться, як її підіймають дорослі. А тоді задоволено регоче. Зоя наздогнала підлітка й простягла йому на долоні три "ніклі".

— Візьміть, це ваші.

— О ні, мем, це вже ваші, якщо ви їх підняли...

Гарне хлопчаче личко не має й тіні зухвальства, навпаки, воно лагідне і привітне. Зоя посміхається, дякує й кладе "ніклі" собі в кишеню. Очевидно, чийсь багатий синок має свою розвагу, ну й нехай розважається, це не шкідливо.

Ось уже й Зоїн квартал, брудний і галасливий, відомий під назвою "порторіканського". Тут справжня біднота, майже голопуза дівтора, нечесані й немиті жінки. З чого вони живуть? Це їхня таємниця, до якої нікому нема діла.

На сходах, що ведуть до Зоїної кімнати, страшно тхне котями й мишами. Втікаючи від того запаху, Зоя не зійшла, а збігла на третій поверх і щільно зачинила свої двері. Відпочити б, поспати ще... Але де там! Під вікном, на порожній дільниці, порторіканські діти влаштовують какофонію: гатять палицями в відра й металеві миски, кричать, свистять у спеціальні свистульки й притан-

цюють, підкидаючи ноги вище голови. "Танець диких" — думає Зоя. Ростуть в центрі країни ось такі дикунчики, під гаслом невтручання дорослих у їхні справи, вчать мало і неохоче, мріють уже тепер про повну кишеню центів... Що з них буде? Скільком пощастить стати на твердий ґрунт, і скільки покотиться вниз?

Зоя розігріває вчорашній суп, їсть, на друге випиває склянку молока з улюбленим житнім хлібом і починає переглядати картотеку. Там адреси незнайомих, але своїх людей, адреси, випадково призначені на протязі трьох років. На ці адреси Зоя шле свої книжки, в сподіванні, що за них заплатять... Частина відгукуються, частина завертає пакунки назад, є й такі, що не відповідають зовсім. Зоя підраховує: безнадійних аж понад сто осіб. Це значить більше сотні доларів, отих тяжких доларів, що їх ніби зароблено безсонними ночами... А ще ж висить на шиї борг за видання. Зоя замислюється. Чому такі черстві люди? Не хочеш узяти книжку, ну то поверни її, це ж нічого не коштує. Милостиня... Яка вона гірка! Як прикро простягати руку навіть через пакунок з книжкою!

Знову вечір, знову остання рожевість у вікні і письмовий стіл. Зоя — многолика істота. Вона — дівчина, народжена в парагвайському пралісі, і вона ж її наречений, міський аферист, що шукає тимчасової розваги. Вона — мати тієї дівчини, стара, з проникливим розумом і світлою душею. Вона — уособлення кожного персонажу, для всіх вистачає розуміння й почуття, радості й сліз... Зоя повільно згорає в своїй роботі, бо живе життям багатьох, підіймає тягар не по силі. Тому й худі пальці, і крейдианість щік, і небезпечне розладнання нервів. Треба б підлікуватись, якісь там електрогрівання голови від постійних вранішніх болю, але доведеться потерпіти, нема за що.

Зоя на кілька хвилин відривається від своєї праці. Якесь хитре бісєня підштовхує її в бік і шепче: "Дурна ти, Зойко, поки не пізно, знайшла б собі відповідну пару, мала б родинний затишок, може й продовження роду... Ех, ти, дивачка!"

Жінка посміхається, щось тепле й ніжне народжується в її грудях, але зараз же й чезає. Погляд спинається на розкиданих по столі паперах, стискаються уста й голова робить заперечливий рух: нізащо!

Пралісна повість не дійшла ще й до половини, а в мозкові вже новий задум, нові герої. Вони стоять у черзі й підганяють Зою: "Підійми нас з небуття, збризни живою водою, пусти між людей!"

Зої часом здавалося, що вона довго не житиме і її огортав страх. Не перед смертю, а перед тим, що обірвуться її плани, що не встигне вона здійснити накресленого. Як це боляче!

Нарешті Вербицький переконав Зою, що треба хоч раз на місяць побувати в театрі, розважитись, дати відпочинок мозкові. Вони йшли, і поруч них ішла тінь обопільного незадоволення. "Пропав вечір!" — думала Зоя. "Та й яка ж ти кам'яна!" — думав Вербицький. Над їхніми головами мигтіли електричні зірки й золотили волосся. Велетні-споруди були берегами для живого невпинного потоку. Ось і театр, і два крісла, і спущена завіса,

за якою йдуть останні приготування до виступу.

— Зою, ви ніколи не писали п'єс?

— Не писала.

— А спробували б...

— Що ж пробувати? Я не драматург.

— І раптом потрапите. Га? Це варто і... практично. Я б забезпечив вам добрий переклад...

— Пане Михайле, ви завжди думаєте про бізнес.

— Звичайно. Але не для себе, для вас. Хіба й тут ви бачите егоїзм?

Рука Вербицького лягла на Зоїну руку. Велика, мужеська рука, що легко відкидає з свого шляху всякі перешкоди.

— Зою, в вашому рішенні нема змін?

— Нема.

— Я приймаю ваші умови, не буду перешкоджати...

— Це тільки так говорить... до часу. А далі прийде незадоволення, скарга на самотність, на мою відчуженість. Лишімо, пане Михайле!

Чудовий балет на льоду розвіяв навіть Зоїну похмурість. Скільки грації й почуття в тих майстерних рухах! Скільки краси! Чому Зоя не балерина? Вона мала "ідеальну", як їй казали, фігуру і не використала цього... Але смішно про таке й думати, бо ж не було покликання, не цікавило і в юні роки.

— Зою, я все ж таки люблю вас...

— Даремно. Мене нема за що любити. Я викінчена людина.

— І для чого ви напускаєте на себе оцю хмару? Ну, добре, ви самолюбна, не хочете прийняти моєї допомоги, бо я чужий для вас. А від чоловіка ж приймете? Я дам підписку, що без дозволу не зайду в вашу робочу кімнату...

Зоя щиро розсміялась, аж відкинувшись на спинку крісла.

— Дасте підписку, а потім поламаєте двері...

— Не поламаю!

— Дивіться краще на сцену, а не на мене. Поговоримо пізніше...

І знов, може в двадцятий раз, нічого не вийшло з розмови, бо стояла між ними якась дивна міцна перепона. Вербицький гатив у ту перепону своїми сильними руками, намацував тонкі місця, уживав хитрощів. Ні!

— Ви хочете мене купити, — казала Зоя, — але не все продається...

— Ах, Боже мій, яке там "купити". Навпаки, я хочу зовсім безплатно віддати вам свою волю, залежати від вас. Чи вам мало й цього?

Жінці було приємно, що самовпевнений чоловік здав позиції, але ж він забере в неї якусь частку душі, а вся її душа належить обраному шляхові.

Минали місяці, падали у вічність зорі. Може то падали цілі світи, отак зривалися з своєї вісі й загубили, потягнувши в безодню гори, ліси й ріки, людей і тварин... Усе щезає. І радість, і горе тимчасові, а дрібні турботи просто не варті жодної уваги. Що ж тоді варте уваги? Що? Можливо, істина живе на третьому поверсі будинку в порторіканському кварталі, хоч тієї ж істини не розуміють і сміються над нею...

Зоя дістала привітання з днем народження від одруженого Вербицького. Він хвалився, що має сина й дуже задоволений. Це міг би бути Зоїн син... Дві сльози, як кристалеві горошинки, скотилися з утомлених очей, упали на задрюкований папір, зробили там дві мокрих ямочки. А в наступну хвилину, спішучи, аж захлинаючись від поспіху, вже цокотіла в кімнаті писальна машинка.

2, 3 і 4 серпня ц. р. в Канаді на відпочинковій оселі "К І Ї В"
(гайвей ч. 5 між Hamilton і Toronto)

заходами ОДУМ-у, СУЖЕРО й ДОБРУС-у Канади та Америки
відбудеться

З У С Т Р І Ч

УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА АМЕРИКИ Й КАНАДИ,
присвячена

40-ЛІТТЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

В ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ:

В СУБОТУ 2 СЕРПНЯ, в найкращій залі м. Торонта над озером Онтаріо **PALACE PIER** (Lake Shore Rd., біля Humber River)

ВЕЛИКА ЗАБАВА

Оркестра з 16 осіб, добірний буфет, обслуга Palace Pier.

В НЕДІЛЮ, 3 СЕРПНЯ, Соборне Архиєрейське польове Богослуження о 10-тій годині ранку. Промови визначних канад. та українських діячів.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ з участю визначних мистецьких сил.

Одумівська самодіяльність та спортові змагання. Ватра. Багатий буфет.

На площі гратиме оркестра для танців.

Слідкуйте за програмою в пресі.

Організаційний Комітет.

Іван ПЛОТВА

ПОЛУМ'ЯНЕ ДЕРЕВО

Денна спека спадала. Подихав прохолодою морський вітерець і освіжував натовпи пішоходів, які рухалися повільно вузькими вулицями великого міста, розвівав бензиновий перегар від авт і їдкий дим автобусів, що намагалися перегнати один одного, вирватися з щілини вулиці на морське побережжя, чи в зелену затишну околицю.

На обличчі пішоходів помітна втома від праці й спеки, кожен з них полегшено вдихав передвечірню прохолоду з гіркуватим присмаком запаху моря, набираючи нових сил і бадьорости.

Серед цього людського потоку, в такт йому, йшов і Юрій. Тільки сьогодні він не помічав ні приємної прохолоди, ні різнобарвного натовпу, ні легко й зі смаком одягнених жінок, які йшли поруч нього. Не чув торохкотіння старих трамваїв, ні реву важких двоповерхових автобусів і вантажних авт. Він був десь поза цим усім, його думки й увага були зосереджені на одному: це сьогодні він востаннє йде до міської бібліотеки.

Чи справді він востаннє оце підходить до широких сходів знайомої будови? Невже ніколи більше не побачить він цього затишного кутка в бічній читальні з вікнами у ботанічний сад, не зустріне більше місс Анн, яка завжди була до нього така ввічлива й уважна, з милою посмішкою і сором'язливим поглядом?

Юрій повільно піднявся по сходах, став біля масивної колони і з насолодою вдихав морську прохолоду, аромат місцевих і привезених у цю країну квітів, що своїми кольорами й дивовижної форми пелюстками надавали особливої монументальності і притягаючої сили старій будові бібліотеки. Чому цей квітник, розкинутий великим ромбом напроти головного входу до бібліотеки, ніколи не притягав так уваги Юрія, як сьогодні? О, так, це він бачить його востаннє!

Місс Анн сиділа за своїм столиком і переглядала картотеку, потім витягла одну картку, уважно прочитала й вийшла до сусідньої залі. Вона ніби не помітила Юрія, що саме наближався до перегороджі, за якою стояв її столик. Юрій підійшов, поклав невеликий пакуночок перед собою на широкий верх перегороджі і став чекати. Навколо була тиша, головна зала була майже порожня, лише кілька відвідувачів сиділи в далекому кутку, ніби заховалися за великі вазони. І знову Юрія опанував дивний настрій, а збуджені почуття питали: невже таки він більше не побачить цієї великої залі з високими вікнами, затишної бічної кімнати з м'яким фотелем у кутку, де він провів багато вечорів за останні п'ять років, читаючи книжки з історії, мистецтва і культури про цю далеку країну, не побачить більше цієї перегороджі, цього столика і...

— Добрий вечір, пане Юрій! — почув він привітання в рідній мові з чужим м'яким акцентом і побачив перед собою місс Анн, яка наближалася швидкою ходою з якоюсь книжкою в руках.

Це вперше з часу їх офіційного знайомства Юрій почув з її уст привітання в своїй рідній мові, і ця несподіванка так зворушила його, що він мимохіть відповів їй також у своїй мові:

— Добрий вечір, місс Анн!

Вона весело засміялася і подала йому книжку, яку щойно принесла.

— Це книжка, про яку ви питали давно, і я таки добула її для вас, — промовила місс Анн звично, якимось ніжно-співучо в своїй мові, помітивши збен-теження Юрія.

— О, дякую вам, місс Анн! Але скажіть мені, де ви навчилися так гарно вимовляти наше привітання?

— Це моя таємниця, — відповіла вона, посміхаючись, — я хотіла зробити вам подвійну приємність сьогодні.

— Дякую, цієї несподіваної приємності я не забуду ніколи.

Юрій розгорнув книжку, прочитав назву, ім'я автора. Так, це той твір, якого він шукав давно, але яка користь з того, що місс Анн знайшла її саме в останній день його відвідин бібліотеки? Він закрив книжку, дивився на місс Анн і не знаходив, що сказати. Юрій вперше бачив перед собою не буденну чергову бібліотекарку, якою він знав її з часу появи за цим столиком десь рік тому, перед ним стояла зовсім інша місс Анн, не вчорашня, а сьогоднішня, інакше усміхнена, з іншими очима й інакшою, простою, але притягаючою увагу, зачіскою. Навіть сукня, яку він бачив на ній уже не раз, була їй більше до лиця, щільніше охоплювала її струнку постать. Чоло прикрашували тонкі брови, ніби дві зігнуті гілочки, покриті ледь помітним пушком. Очі, ніби затишні закутинки блакитної затоки, глибокі, прозорі, ваблячі. Місс Анн теж мовчала і дивилася на Юрія якимсь незвичайним поглядом, ніби хотіла проникнути в найглибші тайники його ества й розгадати його думки.

— Мені дуже прикро, — почав Юрій, опановуючи себе, — на жаль, я не можу скористатися з цієї книжки: завтра виїжджаю в іншу країну.

Умить посмішка зникла з уст місс Анн, з глибини очей, наче з дна морської затоки, спливла дівоча туга. Хвилину важкої мовчанки місс Анн урвала перша:

— Мені дуже шкода, що так сталося.

— Можливо, я знайду цю книжку там, куди я їду, — заговорив Юрій і відчув якусь полегкість.

Він повернув їй книжку і передав свій пакуночок, останній подарунок міській бібліотеці — нову книжку про його батьківщину. Місс Анн якимось розгублено взяла той пакуночок, поклала на свій стіл, намагалася опанувати себе, пробувала посміхатися. Юрій дивився на неї, і несподівано для себе відчув жаль до неї, щось незнайоме лоскотало його душу, але таке приємне, таке бажане. Ці хвилини мовчанки були такі довгі, як ціле його

життя, такі хвилюючі, як знову збуджена його юність. Все те, що він хотів сказати місс Анн, вилетіло з голови, і він сказав щось зовсім інше:

— Так, завтра о четвертій по обіді я від'їду "Венерою".

— Ви зовсім покидаєте цю країну? — запитала місс Анн придушеним голосом.

— Якщо знайду хоч невеличку часточку того, чого шукаю по чужих краях, то назавжди.

Юрій протягнув свою руку, і місс Анн, перемагаючи внутрішній трепет, подала свою. Це вперше вони подали одне одному руки. Юрій відчув легке тремтіння її пальців і мимоволі міцно стиснув їх. Місс Анн раптом випросталась, її лице залив легкий рум'янець, вона звільнила свою руку і, швидко відвернувшись, пішла в ту залу, з якої перед цим принесла книжку. Вже біля дверей оглянулася і, коли відчинила двері, притисеним голосом, майже нечутно, вимовила:

— Щасливої подорожі!

І зникла за дверима.

Юрій глибоко зідхнув і повільно пішов до виходу.

Він зійшов широкими сходами до квітника, на хвилинку зупинився, ніби в роздумі, потім пішов у напрямку ботанічного саду. Думки заповнили кожну клітинку його мозку, вони дзвеніли, як хмари надокучливих комарів теплого літнього вечора. Може навіть ні, може це йому так здалося на хвилинку, на неловимому мить. Так, це правда, він не мав думок, він намагався лише наново відновити тількищо пережите, відчутти все знову й збагнути. Юрій відчував, що то не надокучливі думки його полонять, то душу його наповнюють нові пісні минулої юности, так несподівано обірвані людською жорстокістю. І чим далі йшов він головною алеєю, тим більше пісень співало його пробуджене Я. На кожній таблиці дерева він читав не назви їх, а все нові слова незаних ним до цього пісень, зміст яких він не міг збагнути.

Юрій непомітно підійшов до улюбленого ним стільця в тіні полум'яного дерева і стомлено сів, відкинувши голову на стовбур дерева, блукаючи поглядом по всіх закутках широкої затоки, що тягнеться ген-ген аж до виходу через скелясті ворота у відкритий океан.

Він любив сидіти тут подовгу, читав, думав над прочитаним, чи просто вдивлявся в сліпучу білину вітрильників, що пливли затокою. Особливо пізньої теплої осені він годинами дивився на цвіт полум'яного дерева, що палало, як лісова пожежа, і ніби намагалося запалити все навколо себе: і дерева, і траву, і навіть оті піністі гребні хвиль, що так спокійно підкочувалися до піщаного плеса, прикриваючи його серпанком білої піни. І чим більше вдивлявся він в сліпучо-червоний цвіт цього чудернацького дерева, тим більше в його почуттях зроджувалося щось підсвідоме, а може навіть забуте, розчавлене і притоптане важкими уламками життя. В такі хвилини Юрія опановував зовнішній спокій і одночасно якась внутрішня тривога, чи туга за чимось втраченим, розгубленим по покручених стежках життя, за чимось рідним і бажаним.

— За чим? — питав допитливий розум.

— За всім, — відповідали збуджені почуття.

Юрій ще і ще раз намагався відновити в своїй уяві подробиці сцени прощання з місс Анн. І він знову бачив її ласкаво усміхнене обличчя, злегка підфарбовані уста, золотисто-каштанове волосся, приховані сльози в куточках очей, знову відчув в своїй руці тремтіння її серця на кінчиках пальців, які він з таким поривом стиснув тоді. Юрієві пригадалися інші картини випадкових зустрічей з місс Анн. Не там, за її столиком, а тут, біля полум'яного дерева. Нераз вона проходила тут, ідучи на працю, і віталася з ним. Він вставав з стільця, ввічливо кланявся їй і знову заглиблювався в сірі рядки книжки. Але тепер він особливо яскраво пригадує собі одну з таких зустрічей, і то мабуть останню, кілька днів тому. Тоді вона не лише привіталася, а ще й зупинилася на хвилинку. Він встав і не знав, що з собою робити, що їй сказати. Місс Анн мабуть помітила ніяковість Юрія, підійшла ближче й запитала, що саме він читає. Юрій охоче показав їй книжку в своїй рідній мові. Вона перегорнула кілька сторінок і, повертаючи книжку Юрієві, з якоюсь переконуючою наївністю сказала:

— Може колись і я прочитаю цю книжку, — і пішла.

І ось саме сьогодні, напередодні від'їзду, Юрій вперше почув з її уст в його рідній мові привітання і своє ім'я. І ці кілька слів зачепили його, порушили хід його думок, зворушили в ньому щось нове, а може приспане роками поневірянь, мандрами по світі, притуплене самотністю.

За лісистими скелями, по той бік затоки, зайшло сонце, темрява наступала швидко, як завжди в цих широтах. Засвітилися електричні ліхтарі в порті, на містку, що важким силуетом високо повис над затокою, на головній алеї ботанічного саду. Юрій встав і повільно пішов у напрямку міста, ніби приречений на щось нове, незнане досі.

"Венера" пропливала під містком, і здавалося, що ось-ось щогла вдариться в його могутню арку й переріже її надвоє. Ілюзія зникає, коли білий, як лебідь, пароплав, з сотнями людей на верхньому покладі, спокійно розрізуючи дрібні зморшки затоки, минув місток і вплив на середину затоки. Юрій з якимсь особливим замилюванням дивився на велетня — прикрасу найбільшого міста на цьому материкі. Роками він їздив до праці, часто у вільні дні ходив пішки через нього, а тепер ось проплив попід ним, і чи побачить його ще колись? Жив він у цьому відмінному світі, з іншим укладом людського побуту, з відмінним чергуванням пір року, з відмінною природою і не помічав, як він поволі вріс, звикнувся з усім. І тепер, у день від'їзду, Юрій особливо відчув усе це таким близьким, ніби рідним.

Це вдруге у житті він переживає щось подібне. Ні, перше було інакше, воно закарбувалося в його пам'яті незагойною раною назавжди. Його, сімнадцятилітнього юнака, схоплено на вулиці, як злодія, вкинуто до товарового вагону і, як невільника, везено до " нової Європи". Юрій ніколи не забуде

того моменту, коли він, повиснувши на ґратах маленького віконця під дахом вагону, востаннє бачив околицю рідного містечка, де лишилися його старі батьки. Тоді його руки зів'яли, пальці розчепилися, він спустився на брудну підлогу і сів у темному кутку, не помічаючи нікого навколо себе, лише відчув, як в його грудях до нестями боляче щось обірвалося. І ось тепер він відчуває щось подібне, але не таке, він пробує усвідомити собі, що його в'яже з цією країною, адже він ніколи не зрікся своєї батьківщини, яка дала йому життя, влила в його жили степову кров предків. А з глибини буття доноситься голос: приреченість твоєї долі! Так, приреченість! Це йому, Юрієві, доля приречла блукати по світу, і щоб не загубитися, не зникнути безслідно, не стати безіменним мандрівником морів і континентів, доля хоче прив'язати його до країни, яка дала притулок, прив'язати до цього міста, до того стільця під полум'яним деревом, до...

Гуркіт електричного потягу вгорі на містку урвав настирливі думки. "Венера" саме об'їздила ріг ботанічного саду. Юрій ясно бачив своє улюблене місце, порожній стілець, головну алею, ріг бібліотеки, що ніби ображено ховалася за високими деревами ботанічного саду. Коли пароплав поминав уже острівця з маяком, Юрій побачив, як з-за кущів бічної алеї вийшла жіноча постать в білій сукні. Вона підійшла під дерево, сперлася одною рукою на спинку стільця і більше не руха-

лась, ніби закам'яніла. Юрій не міг бачити її обличчя, але в ту мить в ньому вибухло непереможне бажання вернутися назад, туди у тінь полум'яного дерева, де стояла ота закам'яніла жіноча постать.

**

За кілька днів "Венера" зупинилася в першому порту. Перед Юрієм знову відкрилися нові картини. Цілий день він був на екскурсії. Бачив нову країну з її гейзерами й вулканами, пережив нову хвилюючу радість.

Бадьорій, обпалений гірськими вітрами, він вернувся до своєї кабіни на "Венері". На маленькому столику, біля його ліжка, лежала кольорова листівка, з краєвидом буйної зелені і кусником синьої затоки. Він взяв листівку, уважно подивився на краєвид, — і щось болючо-приємне пронизало все його тіло. Юрій перевернув листівку і прочитав:

"Чи не помилковий і далекий шлях вибрали Ви в пошуках того, що було так близько біля Вас?

Якщо Ви не знайдете в новій країні тієї часточки, про яку Ви говорили перед Вашим від'їздом, — пам'ятайте, — вона ще довго чекатиме Вас під полум'яним деревом."

Під цими словами стояла одна літера "А". Юрій довго дивився на ту літеру і ніби бачив, як з-поза неї, мов з-поза вранішнього рожево-білого серпанку, під полум'яним деревом тужно посміхалася місс Анн.

Клим ПОЛЩУК

"ЛИЦАР АБСУРДУ"

(Шляхами української революції)

Поїзд летів у п'ятому буйною стрілою, наче радіючи, що вже нема буряних сніговиць і ніщо не стане йому на перешкоді своєчасно прийти до призначеного місця. Червоні іскри цілими роями вихрились за ним, освітлюючи чорну просторонь весняних полів, які, здавалося, також рухалися й стреміли в безмежну далечінь. Хвилинами, поза вікном, як на екрані провінціального кіна, неясно вимальовувалася з п'ятми якась напружена постать, кланялося примарливо придорожнє дерево, мрійною усмішкою нагадував про спокій маленький вогник далекого села і не можна було зрозуміти, — дійсність то все, чи тільки уява одна?..

В купе вагону матова сутінь і ще хтось невідомий, а тому й нецікавий. Він, як і я, схилювшись до вікна, дивився в темряву і щось думав, а я згадував минулу весну на берегах Буга, де згорів колись останній вогник мого спокою. Як-то було, — важко тепер пригадати, а тільки інколи, наче кризь сон, пролунає з далекого минулого нескінчений мотив подільської веснянки:

Ходить жучок по долині,
А дівчина по ліщині, —
Грай, жучку, грай небоже,
Тобі Господь допоможе"...

І, раптом, тривожне цокотання зіпсутого скоростріла в полях і червоні плями на зеленій траві веселої левади. Лемент села аж на другім боці Буга лунає:

— Спаси і помилуй нас, Господи!..

Рев гармат стрясав солом'яними дахами і слідом за цим, яскравим полум'ям кучерявляться стріхи. Гвалтовний дзвін, як п'яний мужик на м'ясницю, розпанахано метушиться навколо старенької дерев'яної церковці, але його ніхто не чує за голосним криком села:

— Сам Котовський!..

Сільський "комнезамож" голова всьому і радник щирий.

— Хліб і сіль!.. — кричить. — Хліб і сіль на зустріч!.. Будьте певні, що все буде добре!

А село тим часом аж тріщало, так палало, і вже нічого не чуло, не бачило, не знало і не розуміло.

Коли перед заходом сонця стихла стрілянина і вщухла пожежа, тоді поза левадою почулися бо-лісні зойки.

— Кіннота Котовського повстанців рубас... — зашептало село.

Пізно вночі прийшов до школи високий юнак у стрілецькому мундирі.

— Врятуйте, якщо можете врятувати!.. — про-

Вас. ОНУФРІЄНКО

**
*

*По морській по дорозі широкій —
Пароплава далекий димок.
Не приглушать розмови ні спокій
Непокірних, як вітер, думок.*

*Чи на станції, в гаморі й свисті,
В тисячах нерозбірних розмов,
Чи в садку, де в блискучому листі
Розмовляють пташки про любов, —*

*Все те саме, те саме, те саме:
Чужина і доріг далина,
Й дивне серце, що рветься часами,
Наче хвиля з грудей вогняна.*

*І за запахом теплої м'яти,
Що не знати прицине звідкіль,
Вже готове зриватись і мчати
Суходолами й гривами хвиль.*

14. 3. 1956 р.

мовив тихо і його виснажене, майже дитяче лице скривилося від захованого терпіння.

— Хто ви і звідки? — спитав його.

— Січовий стрілець... Поза левадою був... — відповів він.

Не встиг ще й навіть передягти його в селянську свиту, як у хату ввійшло четверо озброєних, з величезними рудими бородами, і забрали нас із собою. Ведучи нас битим шляхом уздовж Буга, безжурно жартували між собою і співали своєї рідної:

*"Єхалі бояре із Новгорода,
Срубілі берьозушку в чети́ре тапора. —
Гей, гей, ге-ей, іе-е-гей,
Срубілі берозушку в чети́ре тапора"...*

Співали захоплено й весело, наче на своїй далекій півночі, а я дивився на ясний Чумацький Шлях над своєю головою і думав:

— Чи чуєш ти, одвічний, якою тепер стала наша подільська веснянка?!

Очевидно промовив це у голос, бо він, ідучи поруч мене, озвався:

— Була б вона інша, якби не погромили нас...

На світанку ми вже були в місті, а як сходило сонце, то прийшли до якогось чорного будинку в затишному провулку і тут нас зачинили в темній та вогкій брудній кімнаті. Крім нас там уже було декілька людей, з яких найбільше врізалось в мою пам'ять двоє: кремезний, наче з криці кутий, селянин з кострубатими руками і маленька, тендітна панночка, з наївними волошковими очима. Кремезний селянин, сидючи в куточку на цементовій підлозі, без перестанку шептав молитви і плакав, а тендітна панночка, як сірий горобчик, пурхала по всій кімнаті і раз за разом промовляла:

— Заспокойтеся, товаришу!.. Заспокойтеся!..

Побачивши нас, вона ніяково затихла і відійшла до стіни, в якій під самою стелею виднілося маленьке заґратоване віконце. Бліда смуга вранішнього світла скупо освітила її рожеве дитяче личко

і не хотілося вірити, щоб вона могла бути хоч якою злочинницею.

Через хвилину вона підійшла до стрільця і заговорила:

— Ви контрреволюціонер?..

— Ні! — скрутнув він головою.

Блакитні очі панночки засяли:

— Анархіст, може?..

— Ні! — промовив стрілець рішучо. — Я без анархізму люблю боротьбу!..

— Любите?! — скрикнула вона й пильно подивилася в його очі.

Він так само дивився на неї.

Стоячи осторонь, бачив, як на мить єдину в їх очах спалахнули й згасли якісь чудні вогники, як то бувають в очах жадаючих котів у березні місяці.

— А ви знаєте, що для того, щоб справді боротися, треба бути анархістом? — озвалася вона після короткої павзи.

Він рвучко якось махнув рукою і повернувся до мене.

— Бачите, яке молоде та зелене, а вже з анархізмом носить!.. — промовив з усміхом. — Я сам люблю боротьбу, але як сумно, що в ній так безладно гинуть наші сили! Чи зможуть от такі покручі полюбити ту боротьбу, яка не потребує собі голосних слів і яка часто кінчається вчорашньою левадою?.. Чи зрозуміють вони коли, що нема більшої ідеї від звичайного бажання — віддати свою душу за рідних своїх?..

— Ну, товаришу! — сказав я йому. — Не все можна міряти власним аршином!..

— Ви правду сказали! — схопився він. — Не все можна міряти власним аршином, а тим часом таких "власномірщиків" у нас незлічена кількість і кожний з них хоче бути першим зразком визначного борця і разом з тим уникати одвертої боротьби. Всяка ж одверта боротьба передусім є чесною, а поза тим, вона справжня, бо не знає ні зайвих сентиментів, ні надмірної жорстокості, що є в боротьбі скритій. В одвертій боротьбі нема ні більших, ні менших, але зате є "лицарі абсурду", які завжди, скрізь і всюди не перестають вірити... На жаль, обставини наших сучасних змагань склалися так, що поруч "лицарів абсурду" стали самозванні "герої", наслідком чого, одні із нас опинилися ось тут, а другі допомагають чужинцям довершувати нашу руйну...

— Чи не занадто чорно малюєте ви це все? — озвався я неохоче, почувавши себе зовсім не в полемічному настрою.

— Це вже ви самі роздивіться! — сказав він на те. — От і на цей раз маєте зайвий доказ розгубленості наших сил! Прийшли селяни до нашої бригади, тай кажуть: "Тоді вам з ворогами в злагоді бути! От допоможіть нам хоч трохи, а ми вже вам цього ніколи не забудемо!"... Знаючи, як то тяжко їм терпіти, ми пішли. Стали одверто і так, на їх очах, гинули. Всі вони бігали, метушилися та кричали, як летіло з гарматним димом їх добро, але ні один з них і пальцем в чоботі не поворушив, коли в смертних зойках гинули ті, що боролися їх добро. І, так, в результаті всього — чесна смерть, як єдина нагорода за всі терпіння...

В цей час у кімнату ввійшло п'ятеро безвусих озброєних хлопчаків і, звертаючись до кремезного селянина і тендітної панночки, сказали:

— Ну, марш на допрос! Довольно вам здесь прохлаждаться!..

Кремезний селянин притисся до стіни і, здавалося, завмер наче. Рожеве личко тендітної панночки витяглося і зблідло, а губи ледве чутно прошепотіли:

— Невже так скоро?..

Безвусі хлопчаків з дикою лайкою кинулися на селянина і, штовхаючи його в голову люфами револьверів, потягли з кімнати, а слідом за ними, як сновія, сама пішла тендітна панночка.

— Бідна дівчина!.. — промовив він тихо, сумно дивлячись на двері.

Потім раптово повернувся на закаблуках і заходив з кутка в кут. Ходив так на протязі цілого дня і вже аж тоді, коли смерклося, сів поруч мене й зітхнув:

— Ех, коли б ви знали, як би я хотів любити і прощати!..

Не пригадую, що саме я сказав йому на те, але він зразу ж, схилився на моє плече і так саснув.

Опівночі прийшли ті самі безвусі хлопчаків і сказали:

— На допрос!..

Він устав і здивовано глянув навколо себе.

— А мені снилося, що я... — почав був говорити до мене і враз ніяково замовк.

— Скарсе!.. — приспішали його.

— Йду!.. — сказав він твердо і, глянувши на мене безмежно сумним поглядом, мовчки пішов зі своїми непевними "провожатими".

Зоставшись самотою, довго й нетерпляче чекав його повороту, але коли зійшло сонце і настав день, то стало зрозумілим, що він уже не вернеться і тоді тільки я пригадав собі із жалем, що не встиг навіть довідатися, — хто він і звідки саме?..

Однак, коли тільки далекою луною відгукнеться в вухах нескінчений мотив подільської веснянки, перед моїми очима, як намальована, стає молодеча постать когось невідомого, але такого знайомого.

І тепер, дивлячись у темряву весняної ночі, мені здається, що ось-ось вирине з неї та знайома постать і я почую її незабутнє:

— Як би я хотів любити і прощати!..

Святослав ШРАМЧЕНКО

капітан-лейтенант фльоти

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НА КАСПІЙСЬКОМУ МОРІ

(До 40-річчя Свята Українського Моря)

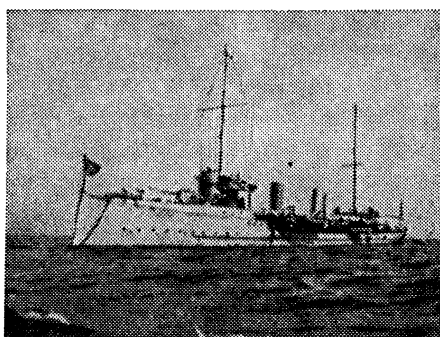
Каспійська Воєнна Фльотилія, головною базою якої був воєнний порт на Баїлові в Баку, перед революцією 1917 року складалася з 2 канонерських човнів "Карс" і "Ардаган", цілком модерних на той час, що мали дизельні мотори, вагоємністю 620 тонн, швидкістю 14 вузлів, озброєні двома 120 мм і двома 100 мм гарматами та 4 протилітаківими кулеметами, 2 старих міноносців, 4 поси́лних кораблів на чолі з більшим "Геок-Тепе" (1 200 тонн), який, хоч і дуже старий, був адміральським кораблем фльотилії, з воєнного транспорту "Аракс" і цілої черги допоміжних кораблів окремого призначення. До складу фльотилії підчас 1 світової війни входила також "Школа В-Морської авіації" з парою десятків літаків-гідропланів. Завданням фльотилії було підтримування престижу російської держави на Перських водах, бо Персія не мала права, поза яхтою шаха, мати воєнну флоту на Каспійському морі, а також її завданням була боротьба з морськими піратами, особливо туркменами, у перських водах. Тому служба кораблів фльотилії полягала в тому, щоб бути "стаціонарами" в перських портах Ензелі, Астрабаді та ін. Підчас 1 світової війни, підсилена особовим складом, фльотилія організувала на турецькому фронті фльотилії на Ванському та Урмійському озерах.

Особовий склад фльотилії завжди мав чималий відсоток українців, а деякі старшини її належали до старої "Української Громади" в Баку.

Підчас 1 світової війни — перед революцією 1917 року — відсоток українців у Каспійській

фльотилії був не на багато менший від відсотка українців у Чорноморській флоті (де цей відсоток був 70-75%). Тому з революцією 1917 року на фльотилії в Баку постала "Українська Рада Каспійської Воєнної Фльотилії".

В серпні 1917 року, коли я був надісланий з Чорноморської фльоти, з лінійного корабля "Воля", до Петрограду на посаду ад'ютанта Гардемаринської Школи і одночасно став там членом "Українського Воєнно-Морського Революційного Штабу Балтійської Фльоти", до Петрограду прибув з Каспійської Воєнної Фльотилії лейтенант фльоти Ж., який був призначений до старшинського складу Гардемаринської Школи. Він, зрусифікований англійський шляхтич з походження, оповів мені про український рух у Каспійській Воєнній Фльотилії, а також про енергійну діяльність Української Фльотилії, на чолі якої стояв старшина фльотилії Х. — також член Української Громади в Баку.

Ескадровий
міноносець
"Україна".

Українська Рада Фльотилії зв'язалася через Батум з Головною Українською Радою Чорноморської Фльоти, два рази надсилала до неї свої делегації, один раз така делегація відвідала Київ і Українську Центральну Раду. Вона привезла добре обґрунтований меморандум, який, на превеликий жаль, загинув разом з частиною Українського Военно-Морського Архіву ще в 1920 році. Цей меморандум висував пропозицію цілкового зукраїнізування кількох кораблів фльотилії та піднесення на них українського прапору, бо, як виясняли делегати, український прапор тоді вже повіяв був на окремих кораблях, але тільки на тих, де українська більшість особового складу брала гору. Меморандум мав на увазі перевести зукраїнізовані кораблі фльотилії з Баку до Серебряківського порту на Каспійському морі, на березі терських козаків, і вже Українська Держава, як велика держава, мусіла б постаратись через Кубань і Терщину мати український порт на Каспійському морі. Але Українська Центральна Рада не виявила до цього проєкту більшого зацікавлення.

Український Морський Генеральний Штаб у Києві, беручи цей меморандум за підставу, знову підняв це питання за часів гетьмана. Пробували зв'язатись з Каспійською Фльотилією, але цьому не сприяли обставини того часу. Так само невідомо доля українців з цієї фльотилії.

У всякім разі Український Морський Генеральний Штаб в рр. 1918/20 завжди мав на увазі поновити цю справу у відповідний момент.

Теперішня червона Каспійська воєнна фльотилія існує у побільшеному складі. Правда, до неї входять старі кораблі, між іншими вищезгадані два канонерські човни, 4 ескадр. міноносці переведені ще у 1918 році каналами з Балтійської фльоти, серед яких знаходиться еск. міноносець б. царської фльоти "Україна", нині "Маркін", і навіть пара підводних човнів.

Ескадровий міноносець "Україна", збудований на добровільні пожертви населення України, у 1905 році мав 710 тонн вагомості, швидкість 25 вузлів, чотири 100 і одну 37 мм гармати, 4 протилітаків кулемети, 2 мінних апарати і 16 мін загородження. Екіпаж: 6 старшин, 83 підстаршин і матросів. Довгий час був придільний до Гвардійського Екіпажу.

Для історичної повноти цього спогаду мушу згадати, що десь у 1918 році був факт піднесення українського прапору також на Каспійському морі, але вже в Астраханському порту, очевидно на ескадровому міноносці "Україна". На превеликий жаль, як в моєму морському архіві, так і в моїй пам'яті не збереглося про це майже нічого.

Ескадровий міноносець "Україна" переіменований більшовиками на "Маркін" вже пізніше.

Ось попало мені до рук число 3 (18) журналу "U.S.S.R.", який видає советська амбасада у Вашингтоні. На стор. 10 поміщена велика кольорова знімка Бакінського порту. На цій знімці коло теперішньої воєнної пристані стоїть "Маркін", б. "Україна". Хоч корабель цей вже старий, я все ж маю надію, що прийде час, коли "Україна" буде "Україною".

Федір ОДРАЧ

ПОВСТАНЦІ

(Уривок з п'єси)

ДРУГА ВІДСЛОНА

За столом сидять: Шрам, Орчик і Дніпровий.

Орчик. (До Шрама). Так от і нову машиністку масмо. Квіточка, кажучи вам. (Уважніше поглядає на Шрама). А ви, здається, погано проспали цю ніч.

Шрам: (Суплячись). Не переливки, приятелю, не переливки. Мара якась на душу налягла. Не спав і сніданку не їв — апетит пропав і сон пропав.

Дніпровий. А як там ваша муза? Створили щось таке похідне, патріотичне, пекуче?

Шрам. Намагався — не йшло. Лірика моя, бачите, любить левади, білі хуторці, гайок, травичку, і інше, і інше, а тут давай брязкіт зброї, гук і свист, чи свист і гук. Он, послухайте, як "старший брат" кулеметами рими укладає! Провалився б він! А щодо патріотизму, приятелю, я, так би мовити, своє тлумачення маю. Віршик хотілося б написати, знаєте, такий, щоб цей патріотизм був... чи я знаю, як це й сказати? Будь-що-будь, мені, наприклад, не подобається, коли полотнище патріотизму розгортається більш-менш так: "Вони з безмежною любов'ю до батьківщини поклали свої буйні голови"... Або: "Свята любов до рідної землі запалила в них негасимий вогонь"... і так далі, і тому подібне. Не люблю, приятелі, такого патріотичного піднебесся. По моєму: можна безмежно любити рідну матір, менше — жінку, умовно любити наречену, ну можна ще любити до певної міри дітей, але батьківщину, чи рідну землю любити — це для мене неясність. Коли ви, наприклад, аж так дуже любите рідну землю, то навіщо ви топчете її своїми ногами? Земля є землею: вона все стерпить, тільки не безмежну любов. Їй більше плуг і добриво потрібне, як любов.

Дніпровий і Орчик. (У один голос). Он яка філософія!

Шрам. Та почекайте ж! Мені ось що розум повідомляє: Земля, приятелі, це велетенське тіло, а ми її часточки, сказав би — нерозривні часточки. Відірвуть нас від цієї рідної землі, і ми зів'янемо, і тому вона нам потрібна, і тому ми її, а вона — наша. От що рідна земля. І через те ми її хочемо мати для себе, і через те ми хочемо з неї ворогів прогнати. Садки і гаї, левади і діброви, і хуторці кохані — все це ми бажаємо мати. Щождо батьківщини, то вибачте. Це ще ширше полотнище. Он вона, батьківщина, від Чорного моря за Суми, від Сяну по Кавказ. Люби, мовляв, усе, що живе на цій батьківщині! А в Києві, на Хрещатику, старші братики "общепонятним" "беседи" ведуть над питанням "істреблення українських націоналістів". От і люби їх, бо вони ж у столиці живуть! Ні, мої ви приятелі, все це потребує уточнення. Уточнення і ще раз уточнення. І от — напиши вірш на таку тему!

Дніпровий. Здається, користи з вас не багато буде, поете. З одного боку "хуторці кохані", з дру-

гого ж боку уточнення вам потрібне. Орлині крила в поезії потрібні, розумієте? Треба ж якимсь ідеалом надхнути тих, що зі зброєю в руках!

Орчик. Муза ще вас навістить, не журіться, поете. Прилетить вона до вас із подувом вітру.

Шрам. Прилетить, сатана, з палацика прилетить. Про це вже не журіться. В чорному халаті, традицією підперезана прилетить. "В онис же дні воз'єднаша Великую Русь із Малою Руссю і биша їм одно тіло і благоденствие". От вам і традиція! Тьху на таку традицію!

Дніпровий. Не час у традиції пірнати, друже Шрам. Нам потрібне від вас щось конкретне, в даному випадку — добрий вірш про боротьбу наших хлопців. От і все. От, хоча б візьміть за тему перемогу Нечая в Івановій Долині. Хлопці чесонули "єдинокровних", нікуди правди діти.

Орчик. (З іронією). Ви ж, здається, вже описали цю подію. Цікаво було б почути.

Дніпровий. (Заклопотано). Може б пізніше. Перш хай Надійка на машинці перепише.

Орчик. (Здивовано). Уже ви й знаєте, як вона називається?

Шрам. (До Дніпрового). Нюх добрий маєте, нівроку. З романтики, так би мовити, глузуєте, а он куди вас тягне. Чорнява вона, чи білява?

Дніпровий. Білява, волосся вузлом на голові. (Допитливо поглянув на Шрама). Ну, то як буде з віршем, поете?

Шрам. (Розводячи руки). Не можу. Вночі я навіть прагнув щось бойове написати, але зараз не можу. Доведеться почекаати. Якщо вона мені більше допече (показує рукою в підлогу. Орчик із Дніпровим переглядаються), гей, як вона мені більше допече, може щось і вийде. А допикати вона вмє. (Зніяковіло дивиться на Дніпрового). А от ви прочитали б цей свій опис. Цікаво було б послухати.

Дніпровий. (Водить поглядом то по Орчикові, то по Шраму). От і викрутісь. Я ж вам казав, що потім, як Надійка перепише.

Орчик. А як (ніжно) Надійка перепише, тоді скажете, що краще буде в "Інформаторі" прочитати. Знаємо ми вас.

Дніпровий. Що ж, коли вам уже так хочеться. Тільки ж боюся, що будете мене колоти своїми критичними зауваженнями. (Стає по військовому, з правою ногою вперед, розгортає папір і трагічним голосом читає). "Страшна сило, сталеві полчища, гордість Москви, — куди ж ти, куди? Чи не на Іванову Долину твій залізний маршрут? І грізні погрози вже кояться долами: Мізерних хробаків ми розтопчемо, фанатиків-фашистів ми рознесемо, самостійну і соборну в пух і прах розтрусимо. І кулемети затріскотіли, танки загугли, "катуша" дихнула полум'ям, а там, у Кремлі, радіє вже вусата свиня."

Шрам. Це вже, так би мовити, індустріалізація і електризація. Немов би вітерцем від мосі Меланії повіяло. Розливисто і замашисто. А от, щоб свиня мала вуса, то вибачте. Мабуть і в Кремлі такі сотворіння не водяться.

Орчик. Трохи справді дразнить вухо.

Шрам. І взагалі у вас якась особлива манера.

Сталь, гуркіт, дим, стрілянина, і вбивства, вбивства. От хоча б ваш нарис... той, що був у "Інформаторі". Здається, окрилений заголовком "Куля в печінку". Ваші герої тільки й знають, що один одному животи багнетами розпорюють. Упівець, ось, розріже живіт "єдинокровному" і кишки в клубок змотує, а "єдинокровний" не залишається боржником і гострим ножом упівцеві селезінку вирізує. Особливість, що й казати!

Дніпровий. (Уїдлимо). Ну, вибачте, вашою хуторянською героїкою ми ворога не подолаємо. У ліс ми пішли не на те, щоб соловейків слухати. Тільки боягузи жахаються убивства. (Нервово поправляє кобурку з револьвером на пасі. До Орчика). Так я йду.

Орчик. Мені б першому сьогодні. Самі ж знаєте, — радіо-звідомлення.

Дніпровий. Вибачте. На мене вже Надійка чекає. (Спішно виходить).

Орчик. (До Шрама). Тверда вдача, нічого собі. Завжди перший. Проломом удирається. (Поглядає на зачинені двері). Як гадаєте, чи між ними щось зав'яжеться?

Шрам. (Повчально). Надійка-блондинка, приятелю, от що. Або він її збаламутить, або вона його. Таке в світі буває. Мусите знати, що блондиночки — це небезпечні чарівнички. Крайністю вони одушевлені: або любов щира, або доли й гори шкереберть у прірву. Ось хто такі блондинки!

Орчик. (Мрійливо). І таку красуню потягло в підпілля. Дивно, дивно. (Поглядає на Шрама). Боюся, що він її нахабністю дійме. Жінкам іноді подобаються нахаби.

Шрам. Не журіться, розпореним животом її налякає! (Задумується). Щождо нахабства, то це, так би мовити, обосічна зброя. Користуються нею і мужчини, і жінки. А жінки, гей! Хай Бог милує від жіночого нахабства!

Меланія. (Із-за лаштунків). Брешеш, негіднику!

Шрам. Бачите, її навіть і вдень лихо приводить.

Орчик. (Здивовано). Кого?

Шрам. (Байдуже махає рукою). Та що й казати. Інтимність, препогана інтимність, приятелю, от що!

Орчик. Інтимність — знамено любови, поете.

Шрам. Такого інтимного коханнячка не бажав би я навіть ворогові. Ех, Місю, Місю, сонечком засяй мені, розвесели мене, Місю, і налякай мою погану Меланію!

Орчик. Меланію? Тобто — вашу жінку? Ви ж казали, що вона не живе.

Шрам. Умерла, гей, легко вам казати, приятелю. Сам грудку землі кинув на домовину і думав — амінь. А воно не те. Приходить, традицією підперезана приходить. За старою звичкою.

Орчик. Говорили б ясніше.

Шрам. Ясність непотрібна для видива в чорному халаті.

Орчик. Вам треба виспатися, з вами... не те, поете.

Шрам. Не дасть виспатися, приятелю. Це мені не першина.

Орчик. (Нетерпеливо дивиться на годинник). Ну, мені треба вже йти.

Шрам. Ще встигнете. (Уважно приглядається до Орчика). Що має бути — буде, не журіться. А от вам слід було б поголитися. Шітиною чорною борода заросла. Мусите знати, що блондинки вражливі на зовнішню охайність. І сорочка он яка у вас! Почекайте, почекайте... (Кидається до валізки). Ось вам і сорочка, справжня попеліна з синіми пругами. А ось вам і краватка! А волосся треба зачесати — воно у вас іжаком.

Орчик. (Бере сорочку з краваткою). Здається, ви сватати мене хочете, поете.

Шрам. (Розглядається. Притишено). Це все проти Дніпрового, приятелю. Не люблю я його, от що. Немов би не Дніпром, а Волгою чи Невою віє від нього, от що. Здобудьте серце Надійки, приятелю, виведіть у дурні цього білобрисого, а я тоді вам ще й бритву подарую.

(Орчик виходить).

Шрам. Гей, щось тут не гаразд. Чи справді ти Дніпровий?

Меланія. (За лаштунками). Ти дурний, ти дурний!

Шрам. (Здригається. Погрожує кулаком у бік лаштунків).

ТРЕТЯ ВІДСЛОНА

Біля стола, за машинкою, сидить Надійка. Побіч неї Дніпровий з рукописом у руці. Читає.

Дніпровий. Стихіє півночі, сило диявольська, чи не ввижається тобі престіл світу?

Надійка. Ви мене замучили. Звідкіль у вас це береться? Ах, які ви. Нерви мені геть розтрусили!

Дніпровий. Не подобаються вам мої писання?

Надійка. Де ж пак. Ви дуже розумно пишете, в павутиння словечка вбираєте і обережно прямуєте до мети. Хитрун ви і, здається, обдарованість у вас непересічна. (Кокетливо дивиться на нього).

Дніпровий. (Уважно дивиться на її волосся). Гм... усе воно ніби доречне: вузол на голові, синя блюзочка, сині очі...

Надійка. Що ви там мугикаєте?

Дніпровий. (Ніжно). Прицел.

Надійка. (Теж ніжно). Стрел.

Дніпровий. Пашенька! Я щасливий, що ви тут!

Надійка. (Здригається). Ах, он як! Чи не Кокошкін?

Дніпровий. Той самий, Пашенька! Який я щасливий, який щасливий...

Надійка. (Соромливо). І я теж. Як же ви тут?

Дніпровий. Дію, хахлів за ніс воджу. Народ це довірливий, обдурюватись дається. Ніжної отак заспіваю, і дивись — уже розм'як, як весняний сніг, і тоді вже хахла куди хоч за чуб можна потягти.

Надійка. Бачу, ви добре справляєтесь.

Дніпровий. Звичайно, бувають і перешкоди. В СБ-е трохи мені не повезло. Загарячився, кулю в лоб пустив Омелькозі, СБ-е розвідникові. Ледве викрутився. Прийшлося двох своїх людей застрелити... щоб здобути довір'я. Тепер мене до штабу пропаганди приділили.

Надійка. Глядіть! Перед Вторим Отделенієм можете відповідати.

Дніпровий. (Посміхаючись). Не журіться. Я маю спеціальні уповноваження. Я все роблю згідно з

директивами. "Каждая цель оправдывает средства". Такий девіз дав нам ще Ільіч. А от дурний Маслов дався впійматись. Припекли дурня, мало не всипав. Прийшлося мені кулею вкоротити йому віку. Мертві, як знаєте, вмють мовчати.

Надійка. Хоч і жорстоке, але доцільне.

Дніпровий. Цілком правильно! А хахли, кажу вам, довірливий народ. Он, над Стиром, тактичною пікеровкою вдалося нам підстаршинську школу розігнати. Зроблено чисто й гладко. (Уважно розглядається). А тепер перед нами велике завдання, Пашенька. Штаб сотенного Лева... Розумієте?

Надійка. (Схвильовано). Штаб Лева, штаб Лева...

Дніпровий. Наші вже з Цуманських лісів вирушили. Нам треба негайно діяти.

Надійка. (Зрівноважено). Як діяти?

Дніпровий. Штаб знівечити, сотенного Лева, розумієте?

Надійка. (Знов хвилюється). Вбити?

Дніпровий. Ви вгадали. Револьвер маєте?

Надійка. (Ще дужче хвилюючись). Маю.

Дніпровий. Прекрасно! Тільки ж цікаво знати, як ви думаєте проявити ініціативу? На мою думку — з коханням підкопатись до цього чорта.

Надійка. (Мрійливо). Ах, любий мій Левочку! Голову свою буйну поклади на мої коліна, а я буду гладити своїми руками твої чорні кучері. Ніжним поцілунком розпалю твої уста, чарівними пестощами ушасливлю твоє серце.

Дніпровий. Ну... ну... чулість у вас акторська. Тільки ж не забудьте кулю... розумієте? Найкраще в потилицю. Бдітельний прицел, согласно предписання заштитників родіни.

Надійка. (Впевнено). О, я вже йому стрілу Ероса... в саме серце, товаришу Кокошкін.

Дніпровий. А я радив би в потилицю. Так певніше. Досвід наших заштитників, це запорука успіху. Та, зрештою, як хочете. Головне, щоб цього чорта звалити, коли наші наблизяться сюди із Цуманських лісів.

Надійка. (Мрійливо). Не журіться, Левочка влучу стрілою в саме серце.

(Входить Орчик. Дніпровий байдуже згортає папери).

Орчик. От, якраз упору прийшов.

Дніпровий. (З'їдливо). Ви завжди впору приходите.

Орчик. Коли дозволите, панно Надійко. Матеріал у мене нудьгуватий. Звідомлення, нічого більше. А от друг Дніпровий, мабуть, вас червоною россою покropив. Перо в нього гостре, фантазія вітрилами. Налякав, либонь, вас? (Поглядає на Дніпрового). Дивіться, як дуеться. Ну, так з Богом, друже Дніпровий! Зараз моя черга. (Дніпровий виходить).

Надійка. (Здивовано дивиться на сорочку і краватку Орчика). Ах, Боже мій, звідкіль це?

Орчик. Бачу, захоплюєтесь. Все це передвоєнні скарби, панно Надійко. Тепер годі й мріяти про такий матеріал. Краватка — чистий шовк японський, сорочка — попеліна з Альбіону. Минулося, панно Надійко.

Надійка. Дивно, де я це бачила.

Орчик. (Скромно). Мабуть у якомусь передво-

енному магазині. (Любовно поглядає на Надійку). Можливо, що ми колись і зустрічалися. Очі такі, як ваші, здається я колись десь бачив. Такі, як ви, панно Надійко, інтрузом удираються в серце нашого брата.

Надійка. (Суплячись). Таких компліментів не люблю, друже.

Орчик. Вибачте, відвик від тонкощів.

Надійка. (Позіхаючи). Так диктуйте ж!

Орчик. Хотілося б, щоб ви мені диктували. Та що ж, повинність. Пишіть: "Поразка червоних у Івановій Долині. Крапка. Банда Колпака великими силами хотіла обхопити двома флангами сотню Нечая. Бій тривав пів дня. Червоних розбито. Ворог утратив убитими п'ятдесят осіб, сто потрапило в полон. Наші здобули багато зброї.

Надійка. Чудово! Добре б'ються упівці. А про наші втрати ви ні словечка.

Орчик. Тільки два убитих і десять пораних. Та кому це потрібно знати? Замовчування власних утрат — це ще не брехня. А от, "єдинокровні" — ці майстри розмальовувати свою славу. Щирою брехнею орудують. Брешуть, брешуть і вірять, що це не брехня, а щира правда. Це сказав би мистецтво, так брехати.

Надійка. Здається на бурю заноситься.

Орчик. Ви може про червоних із Цуманських лісів? Лев дасть їм прочухана, не турбуйтеся. Го, він Ванькам залле сала за шкіру!

Надійка. Ах, чи витримає в бою мій Левочко?

Орчик. Мій Левочко?

Надійка. Взагалі, що упівець, то мій хлопець.

Орчик. Мій Левочко!

Надійка. (Кокетливо). І ви мій хлопець. (Знов поглядає на сорочку і краватку). Боже милий, де ж я бачила цю сорочку та цю краватку!

Орчик. (Піднесено). Надійко, будь королевою мого серця. В очах ваших бачу глибини безкраю. Не на сорочку, не на краватку дивіться, сюди, ось сюди дивіться! (Показує своє лице). В очі мені дивіться і побачите в них... ех, героїне з підпілля! Таким, як ви — палати, а не ліс, оксамити, шовки, а не грубі светри та чоботи з низькими закаблу-

ками. Га, прийде час, прийде!

Надійка. (Встає і доторкується пальцями плеча Орчика). Ваш порив — це небезпечна чуттєвість. Я така ж, як сотні інших дівчат. І трохи навіть дивно, що людина підпілля аж так розніжується. До того ж я наречена...

Орчик. (Зривається на ноги). Га — розумію! Вибачте. Так от тепер мені вже й прояснилось. Ну, так ще раз вибачте, панно Надійко. Помилка, звичайно, кожному може трапитись.

Надійка. Ах, навіщо ж така недоречність. Ми ж ще й добре не познайомились. І я навіть не варта такого раптового захоплення.

Орчик. Ви не варта? (Захоплено дивиться на неї). Думаєте, що мої очі зятягнені оманною? Ні, і ще раз ні! І мусите знати, я не любитель зовнішньої краси. Цієї зовнішньої краси не шукаю і у вашій постаті. І хоч ви наречена того, як там... і хоч ви реально будете недоступна для мене, але ніхто мені не заборонить вас, пробачте... обожнювати. Так! Якщо не гніваєтесь...

Надійка. (Паленіючи, ніжно). Ні, ні, не загніваюсь. Говоріть, говоріть, Ви особливо якось умієте говорити.

Орчик. Ви якась незвичайна, панно Надійко. У ваших очах немов би візійний екран, на якому можна побачити дивні дороги майбутнього. О, коли б я був поетом!

Надійка. Поезію люблю — поетів ні. Вони якісь такі неприродні. Знала я колись старого дивака поета. (Втупіло погляд у сорочку і краватку). Ах! Боже мій, неже це...? (Плутається в мові). Ви справді гіпнотизуєте мене своїм красномовством. О, як би я хотіла бути візією майбутньої моєї батьківщини, як би я прагнула мати в своїх очах нищівну силу для ворогів моєї обої батьківщини. Поглянула б отак на ворожі лави і перетворила б їх у каміння, чи у вивалені з корінням дерева.

Орчик. Ви неперевершена! (Падає перед нею навколішки, бере її за руки).

Надійка. Не забувайте, що я наречена...

(Завіса)

ПОМЕР СВЯТОСЛАВ ШРАМЧЕНКО

У Філадельфії, в своєму мешканні, помер 24 червня ц. р. капітан-лейтенант Української Державної Флоту, видатний громадський діяч і військовий публіцист,

СВЯТОСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Ш Р А М Ч Е Н К О

С. О. Шрамченко народився 3 травня 1893 року в Бакі, на Кавказі, вчився в Києві (1-а класична гімназія), а пізніше в Петербурзі, де здобув військово-морську освіту і вищу правничу освіту (Военно-Юридична Академія і Юридичний факультет Петербурзького університету).

У 1-й світовій війні С. О. Шрамченко брав участь в рядах російської царської армії, а з вибухом революції і формуванням україн-

ської армії — включився у визвольні змагання українського народу за свою національно-політичну незалежність: був членом "Українського воєнно-революційного штабу Балтійської флоту" (1917 рік); пізніше, 1918-19 р. — товаришем морського міністра українського уряду; 1920 року — начальником Організаційного відділу Морського генерального штабу.

Після виходу уряду УНРеспубліки на еміграцію, Святослав Шрамченко працював на українській громадській ниві, очолюючи провід українських емігрантських скупчень у Польщі (напр., 15 років очолював українську громаду в Ченстохові (1924—1939), 4 роки головував в Українському допомого-

вому комітеті в Холмі (1941—1944), 5 років головував в Українському допомоговому комітеті в Ерфурті та організував табори українських скитальців у Західній Німеччині.

Переїхавши до США, С. О. Шрамченко оселився в Філадельфії і продовжував працю як воєнно-морський історик і публіцист, пишучи статті до українських часописів.

Загально, на протязі 1918—1958 рр. С. О. Шрамченко написав приблизно 200 різних розвідок з воєнно-морської тематики, він же ініціював організацію Свята Українського моря.

Поховано Небіжчика на цвинтарі Бавид Брук з Нью Джерзі, 28 червня цього року.

Нехай легкою буде славному українському патріотові вільна американська земля!

С. РИНДИК

ПО ДОРОЗІ ДО НЕБА

(Оповідання Н. Ш.)

Моя подорож до неба відбулась скоро після того, як десь не стало моєї мами. Я безнастанно питалася, де моя мама. І всі казали, що пішла на небо. А жінки при цьому обтирали сльози.

Мені було тоді кілька років. Ми жили на залізничці, на станції Вікниця, в Басарабії. Там батько служив за машиніста. Якраз перед роком у начальника помер єдиний синок. І його дружина запропонувала батькові віддати мене під її догляд. Тож за кілька днів після того, як моя мама пішла на небо, я опинилась у домі начальника. І він, і його дружина опікувалися мною, як рідною дитиною, і ходили коло мене, як ніхто більше. Проте я дуже сумувала й жила тільки однією думкою, як би мені знову зійтись з моєю мамою.

Я раз-у-раз дивилася на небо. Наш дім був оточений великим садом, а довкола саду був високий паркан із залізничних злежнів, а самі злежні були щільно пригнані один до одного. Дістатися з того саду до неба не можна було, бо небо підходило до землі далеко за садом, аж за широкими ланами. І не можна було якось вийти із садиби, бо брама була завсіди зачинена, а фіртка відчинялась тільки ключем, і я не мала ключа. І тому мені залишалося тільки дивитися на небо з високого ганку при домі. Там я простоювала годинами й шукала очима по небі, чи не побачу де моєї мами.

Аж одного дня побачила! Мама! Виглянула з віконця поміж хмарками, якраз у тому місці, де вони трошки розійшлися. Виглянула й радісно всміхнулася до мене! Була дуже гарна! Я замахала до неї руками, але... нараз хмари присунулись одна до одної і все закрили. Я голосно заплакала.

— Ти чого? — спитав служебний хлопець, що ніс дрова.

Я йому сказала, а він засміявся:

— Там нема ніякої мами, — каже — то тільки блуд!

Я заплакала ще гірше, почувши таку неправду.

Робітник, що прибирав у саду, підійшов до мене, погладив по голові і сказав, щоб я не плакала, бо мамі буде в серці буба.

— А чого він каже, що блуд?

— Бо не має толку в голові. Ти його не слухай.

— А ви бачили? — спиталася я, притулюючись до нього.

— Я, донечко, так далеко не бачу, бо вже старий.

І з того часу раз-у-раз траплялось, що моя мама виглядала з неба, коли по ньому пливли хмарки. Але вони не пускали її до мене й швидко закривали.

Треба було самій дістатися туди. А моя опікунка казала, що дістатись до неба не так легко, як здається. Для цього, мовляв, потрібна Божа воля. А знов же, щоб така воля була, треба її заслужити, а для цього треба прожити ціле життя на землі й

усе робити так, як Бог приказав, і ніякого зла не чинити. І взагалі треба було багато чого зробити. Та мені це зовсім не подобалось, бо треба було довго чекати, а я була нетерпляча й хотіла зійтись з моєю мамою швидче, ось такі зараз. Опікунку я чемно слухала, але свій розум мала. Я добре знала, що досить вибратися поза садибу й дійти до того місця, де небо стикається із землею, а там уже справа проста. Але як його вибратися звідси?

Несподівано став мені в пригоді наш сен-бернар. Це був мій вірний і нерозлучний товариш. Мій побратим. Чудовий і безконечно добрий пес. Робив, що я хотіла. За це я дуже любила його й частувала тим, що найбільше сама любила: чоколядою! А чоколяду я діставала кожного разу по обіді. Сама з'їдала тільки кусочок, а решту, непомітно від опікунів, ховала в кишеню. Вибравши момент, коли ніхто не бачив, я ту решту впишала сен-бернарові в саму пащу, і він був безмірно задоволений. Одного разу трапилось так, що я впишала чоколяду занадто глибоко, аж у саму горлянку, і собака закашлявся і оббрискав мене червоною слиною, і ціла рука була червона від чоколяди. Цю картину побачила моя опікунка й трохи не зімліла від переляку. Думала, що собака вкусив мене за руку. Бідного сен-бернара набили, а мені заборонили з ним гратися. Аж за якийсь час усе забулося, і я могла знову бути з ним разом.

Більшу частину дня ми із сен-бернаром перебували в саду. А там під парканом росли малини. Я й сен-бернар найбільше любили це місце. Ми залазили в кущі, де я вибирала найбільші ягоди. Перші ягоди я давала йому, а потім уже їла й сама. І мені, і сен-бернарові малини дуже смакували, і ми наїдались їх, скільки влізло. Ніхто нам не боронив. Але, оскільки собі пригадую, сен-бернар їв тільки ті ягоди, що я йому клала в рот, а сам не рвав і навіть не пробував. Я тепер думаю, що він їв їх із чемности, щоб не вразити мене. А може гадав, що то була чоколяда.

І ось одного разу, коли ми так господарили серед малин, зненацька почувся за парканом собачий гавкіт. Сен-бернар кинувся до паркана й став порпати під ним своїми дужими лапами. Злежні не були закопані в землю, а тільки тісно доходили до землі й держалися прибиті до рейок. Тому скоро була виграбана під парканом така діра, що можна було подивитись, що робиться по другім боці. Я прилягла до землі й заглянула. Намагалася пропхати голову, але не могла. Побачивши це, сен-бернар почав гребти ще сильніше й швидко розпорпав такий глибокий отвір, що не тільки моя голова, але й сама я пролізла на другий бік. Сен-бернар хотів і собі вилізти за мною, але просунув тільки морду, а далі не йшло, бо мав величезну голову. Тоді з одчаю почав фукати й наробив лапами такого руху, що земля перелітала аж через паркан. Раз-у-раз пробував пропхати голову й знову кидався на землю своїми дряпаками. І таки діп'яв свого! Розпорпав таку діру, що міг просунути цілу голову, а за нею пролізло й тіло. Я помагала йому, тягнучи з усієї сили за кінчик вуха.

Ми опинились на волі! Я розглянулася. Ніде навколо не було нікого.

І ми рушили в напрямку до неба. Я була щаслива, що й сен-бернар буде з нами: будемо всі — моя мама, я і сен-бернар.

Перед нами росло якесь збіжжя, а може просто бур'яни. Я тоді ще не розбиралася в польових справах. А серед того всього було багато червоних маків, синіх волошок і рожевого кукілю. Я кинулася рвати, щоб прийти до моєї мами не з порожніми руками, а з квітами, бо на небі я ніколи не бачила квітів. А моя мама дуже любила квіти. І я рвала ті квіти й складала з них букет, а сен-бернар держався коло мене. І так ми посувалися вперед.

Ми йшли довго. Часом прошивалися крізь високі гущаки, часом трохи відпочивали, а часом я сідала на сен-бернара та їхала. Тільки не довго, бо він хотів мене бачити й раз-у-раз оглядався на мене й підносив голову, а тоді я падала на другий бік.

І так за якийсь час ми дійшли до якогось горбка, а коли стали на нім, то побачили перед собою широкий видолинок. За тим видолинком був горб, а на нього спиралося небо. Треба було перейти долину.

І тут нам притрапилась біда. Та ще й не аби-яка. На долині паслися дуже рогаті корови. Але це ще нічого. Корови можна було обійти. Гірша біда була та, що там були ще й собаки. Побачивши нас, вони загавкали й кинулися в наш бік. Летіли цілою гурмою. Почувши собачий гавкіт, сен-бернар скрутився і щодуху чкурнув назад. Він був дуже добрий, ніколи не злостився, ніколи не гавкав і ніколи не дерся із собаками.

Я залишилась сама, собакам на з'їжу. Але, на щастя, так не сталося. Бо собаки в запалі не звернули на мене ніякісінької уваги, а пролетіли повз мене далі навздогін за сен-бернаром. Та, як я потім переконалася, він таки, Богу дякувати, співутикта й прибіг додому цілісінький і здоровісінький.

Поки собаки гнались за моїм сен-бернаром, наспіла друга халепа. Услід за собаками вибігли з долини хлопці-пастушки. Вони мали в руках усяке ломаччя, бігли просто на мене й дуже кричали. Я перелякалася і закрила очі руками. А крики ставали щораз грізнішими, аж поки вже недалеко від мене раптом не замовкли. Я відкрила очі. І побачила, що хлопці поставали й пороззявляли роти. Мабуть, збила їх із пантелику моя одежа, бо самі хлопці були обдерті й виглядали дуже бідно, а на мені була біла сукночка, на ногах білі панчішки, на голові біла стрічка, вив'язана кокардою, а в руках букет маків і волошок.

Тим часом почувилась з недалека нові голоси. І я побачила, що до нас біжать ще якісь дівчатка. Вони бігли й махали руками. А коли прибігли, то вмить обступили мене, а на хлопців накричали, щоб не зачіпали мене. Хлопці поспускали свої ломаки та несміливо й собі підступили ближче до мене...

Дівчатка пильно оглянули мене, а потім одна запитала:

— Що ти за одна, дівчинко?

Я не знала, що сказати.

— А як ти називаєшся?

— Ніна.

— А чого ти сама? Де твоя мама?

Я показала на небо.

Дівчатка подивилися на небо...

— Де, де? — перепиталися.

— На небі, — сказала я і показала рукою.

— А що ти тут робиш?

— Іду до моєї мами.

— Куди?

— На небо.

Дівчатка й хлопці знов подивилися на небо...

— А чого ж ти тут, коли мама там?

Я не знала, що сказати.

— Упала! — замість мене, відповів один пастушок.

— Упала з неба! — підхопив другий. — Я сам бачив, як вона падала. Така біла хмарка. Крутилася, крутилася та й упала.

Дівчатка прийняли цю інформацію з великою радістю і ще тісніше обступили мене. Розглядали кожну дрібницю на мені. Обережненько доторкалися до моєї сукночки, до кокарди на голові й захоплювалися. Кожна старалася бути коло мене ближче. А потім узяли мене за руки й повели вниз на долину. Хлопці йшли за нами.

На долині посадили мене коло вогню. Наламали кукурудзяних качанів, на патичках припікали їх і частували мене. За своє життя я багато разів потім їла припечену кукурудзу, але такої смачної, як тоді, я ніколи більше не їла. Це була справжня амброзія, що її поїдали грецькі боги на священнім Олімпі.

Дівчатка були дуже вдоволені, що кукурудза мені смакувала, і подавали мені один качан по другім. Частуючи мене, розпитували за небо. Я їм оповідала, що сама знала. А вони доповнювали мої інформації дуже цікавими подробицями. І було багато розмов. Говорила я й говорили дівчатка й хлопці, і всі ми були згодні між собою і приймали всякі концепції про будову неба й життя на нім без найменших заперечень і з великим надхненням. Що більша фантазія, то більшу радість викликала вона серед нас і з більшою вірою сприймалася. Та, на превеликий жаль, діти сказали мені, що на другому горбі небо не стикається із землею і що там не можна вилізти на небо. Вони сказали, що за тим горбом є ще широче поле, а за тим полем є село Паустів, сусіднє з їхнім, а вже за Паустовом земля сходиться з небом. То ще далека дорога, щоб дійти до того місця.

А тим часом наблизився вечір, і треба було гнати худобу додому.

Того вечора була в селі велика сенсація. До хати, куди запровадили мене наніч, приходили люди й оглядали мене. Дуже дивувалися, а діти оповідали їм, як я впала з неба. А це бачили не тільки тих двійко хлопців, що перші завважили мій спад, але всі, навіть дівчатка. І показували руками, як я злітала. Тоді і я переконалась, що впала з неба. Аж пізніше, коли прийшов господар хати, що служив на залізниці, ця таємна пригода мені роз'яснилась. Він сказав, що сьогодні в начальника пропала дівчинка, і що, мабуть, я і є та дівчинка. Тоді я пригадала собі, як то було.

На другий день мене розбудили ще до сходу сонця. Вбрали, нагодували, а потім господар узяв мене на каркоші й відніс на станцію, де й віддав мене опікунам.

Нема що казати, що моє зникнення викликало велику тривогу. Всі кинулись шукати. Не тільки залізнична жандармерія, але й повітова поліція була поставлена на ноги. Хтось сказав, що бачив на власні очі, як мене вхопили цигани. Були розіслані телеграми з наказом обшукати всі циганські валки й табори. Батько, втративши маму, а потім дитину, був у відчаї. Саму опікунку я застала хвору в ліжку. Мала обв'язану голову й за-

пухлі очі. Моє повернення принесло всім велику полеху й радість. Але найбільшу радість мав мій вірний товариш і побратим, мій сен-бернар. За це я першого ж дня дала йому великий кусень чоколяди. Він її моментально проковтнув і потім ще бідний довго облизувався, дивлячись мені в руки.

Видужавши, моя опікунка якось сказала:

— Дитинко! Ти своєю смертю не вмиреш.

Я це добре запам'ятала, але що мені з того, коли я не знаю, що значить своя смерть. А врешті, буде видно.

Творчий успіх Мирона Левицького

Від 16 по 30 квітня у Парижі, в "Рор Вольмар" поблизу музею Родена, український мистець пензля Мирон Левицький мав виставку своїх творів. У дбайливо виданому у формі книжечки каталозі французькою мовою повідомляється, що виставка відбувалася під патронатом віцепрезидента французької преси, сенатора Жоржа Лямусс. У каталозі поміщено кілька репродукцій із кращих творів мистця, а також цікаво написану статтю видатного французького критика Павла Сентенака. Знайомлячи глядача із творами М. Левицького, критик зазначає: "Ле-

вицький, який підписується на картинах коротко — Лев, з походження українець, нині канадійський громадянин"... Критик Сентенак пише в кінці, що М. Левицький — після свого успіху в Парижі напевно матиме успіх і в Канаді".

Виставка творів талановитого маляра зайняла гарні сальони на двох поверхах. Більшість картин намальовані впродовж останнього року, що свідчить про працюватість М. Левицького. М. Левицький — експресіоніст, з помітним тяжінням до відриву від реалізму; його цікавлять і хвилюють різні теми сучасності й історії.

Виділяється велике полотно "День перед битвою князя Ігоря". Це не довідник історичних костюмів, не опис баталії, а хвилюючий твір про велич наших предків; художніми засобами мистець яскраво відтворив психологічне напруження вояків. М. Левицький досконало володіє мистецтвом композиції, він уже виробив своє творче обличчя і, дивлячись, наприклад, на прегарно виконаний портрет Люби К., відчуваєш, що його автора не сплутаєш з іншим, із прийомами інших мистців. У портретах М. Левицького вражає сміливість фарби й освітлення.

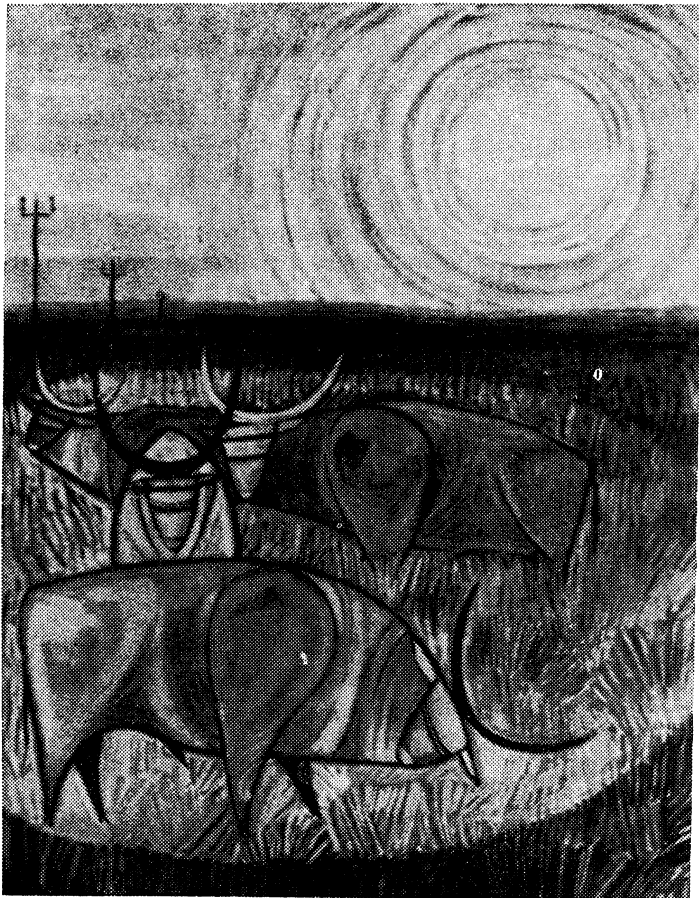
У деяких пейзажах, напр., у "Паризькому", ми ще не цілком відчуваємо перспективу; подекуди відчувається різкість мазка. Але ці незначні недотягнення зникають з поля зору, бо кожний твір М. Левицького хвилює, викликає емоції. Масовий відвідувач виставки, а вже особливо молодь (переважно французька, — на виставці не було багато українців) — пристрасно дискутує в сальонах виставки, довго простоє під твором, що сподобався особливо ("Ассомпціон", "Портрет Люби К.", надзвичайно цікаво композиційно розв'язані "Бики", та ін.). Такі запальні дискусії під виставленими творами — явище не буденне для пересиченого мистецькими подіями Парижу.

Мистецький тижневик "Ар" з 23 квітня ц. р. у критичній замітці під наголовком "Мирон Лев" писав: "Безперечно, праця над розписами

М. Левицький.

Портрет Люби Кобрин.

М. Левицький.

Дикий Захід

стін інспірувала Левові нинішню його малярську манеру. Композиція витримана... Кольори живі, сяючі. Однак, відчувається тут щось від мистецтва ілюстрації”.

Про паризьку виставку Мирона Левицького жваво відгукнулися мистецькі кола вибагливого Парижу.

Як не дивно, виставка картин Левицького фактично мало зацікавила, а ще менше схвилювала значну українську громаду в столиці Франції. Очевидно, що щоденні турботи і боротьба за хліб приглушують людину, але лише цим пояснити неувагу до свого талановитого мистця, не можна. Шкода, що дехто і досі не розуміє, що вхід українського імени, української теми-картини в чужинецький світ це не лише мистецька, радісна для всіх нас, подія, а й подія політичного характеру. Треба давати і показувати світові реальні вартості і здобутки. П. Мирон Левицький ці здобутки показав і цим здобув перемогу в усіх планах.

Н. Н.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!
ЩО ТИ ЗРОБИВ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ
НАШОГО ЖУРНАЛУ
“МОЛОДА УКРАЇНА”?

Вол. ШЕЛЕСТ

ТВОРЧІ ШУКАННЯ ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО

Серед українських літературних імен на еміграції несподівано, без вступних рекомендацій, появилось ім'я Ігоря Качуровського. Появилось це ім'я у повному звучанні без якихось додатків, які так часто приставляються спереду чи після згадуваних імен: “початківець”, “молодий”, “учень” того чи іншого відомого вже майстра.

Ігор Качуровський, як поет, цілком заслужено зайняв видне місце в українському письменстві, скріпивши авторитет свого імені наявністю цікавого мистецького доробку.

1948 року у Зальцбурзі І. Качуровський видав свою першу збірку поезій “Над світлим джерелом”. Невеличкого формату збірка вміщує на 84-х сторінках гарні, добірні поезії. Поезії ці — свого роду віршовані розмови із самим собою під впливом калейдоскопічно-мінливих подій недавньої війни. Картини соціальної неволі людей, вибитих війною з своєї батьківщини. Прощання перед відходом у невідоме. Мандрі. Спогади про рідні місця. Пригоди на чужих роздоріжжях.

“Про що журитись? Все твоє майно —
Стара валізка на чужому возі.
Ти все лишив, або згубив давно
Деся на дорозі.
...Нема думок, завмерли почуття,
І на душі холодна порожнеча.
Здається, ніби все твоє життя —
Це тільки втеча.”

Типовий образ тих часів. Те, що переживав поет особисто, було збірним біографічним для масової кількості поетових земляків. Картина гіркого змістом реалізму, вбрана у мистецьку форму підкреслення.

Качуровський любить свою батьківщину. Тепло згадує її. Згадує теж окремі моменти з своєї молодости, що лишилися в його пам'яті глибокою відбиткою. Студентські роки. Молодечі пориви. Зустрічі й те особисте кожної людини, яке в задушевних споминах являється вузлом найбільш шанованого й підкресленого на загальній канві пережитого. Качуровський у своїх поезіях уміло достосовує своє особисте до загальнолюдського. Це є основною прикметою творчої сили, бо автор своїми почуттями мусить грати ролю когось. Своїми почуттями він одухотворює уявні персонажі, вкладаючи в їх уста свою власну мову. Заставляє їх відповідно до свого бажання рухатися по визначеній площині, жити і вмирати. Це належить до творчого засобу кожного автора.

Працьовитий і скромний з вдачі, з реальним поглядом на життя й людей, як основну рушійну силу життя, І. Качуровський зупиняється на різномірних життєвих явищах з надзвичайною мистецькою спостережливістю. Ось як бачить він характеризуюче її суть знамено нової доби:

“Нова доба стира сліди карбовані
Старих культур на вежах і на банях.

На вулиці — дівчата розмальовані,
Широкоплечі, в чоловічих штанах...
— — — — —
А в храмі пусто. Над книжками схилені
Лише самотні дві чи три бабусі."

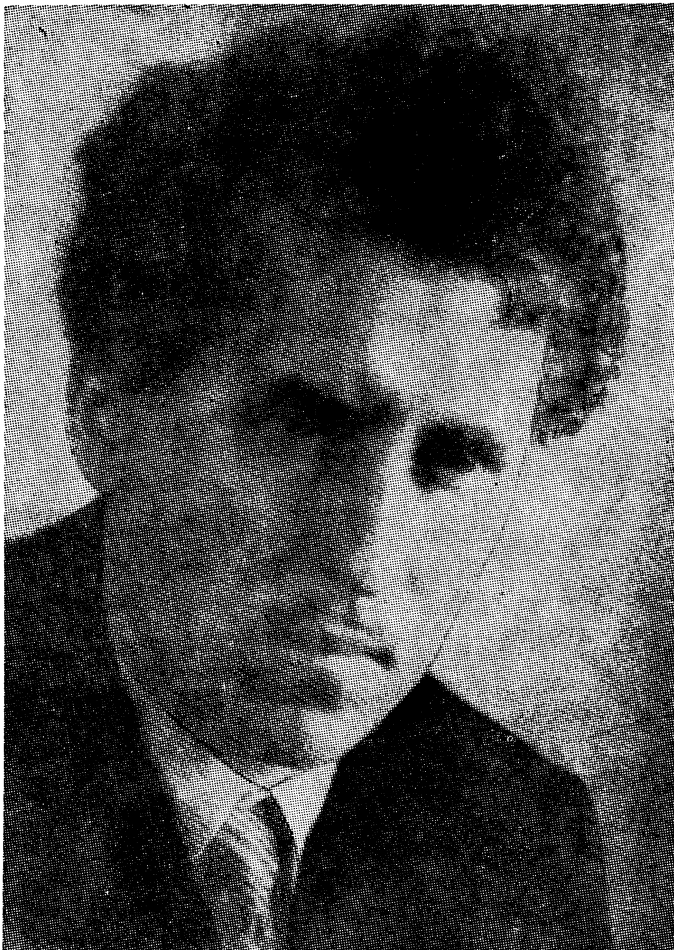
Уривок цього вірша хоч не повністю розкриває причини суперечностей нашої доби, все ж таки пучок світла кинено досить ясно на характеристичний контраст: вулиці й порожні храми. Слів небагато, але з них читач уявить суть обширного змісту. "Мораль заперечена поточною практикою".

У збірці зустрічається й чиста лірика чарівної "світлої казки темної ночі". Мариво прекрасної уяви. Поезія чистої краси. Вияв ліризму людських почувань.

"Я ж бо знаю: пусто в алеї,
Непоручність, спокій на схилі,
Вже закрились срібні лілеї,
Вже заснули лебеді білі.
Я ж бо знаю: поруч зі мною
Лише вечір, тиша і літо.
Не існує над глибиною
Те, що нею ніби відбито."

Відмічаючи появу збірки поезій "Над світлим джерелом", Б. Олександрів писав:

"...Качуровський ґрунтовно засвоїв кращі надбання класичної поезії, навчився орудувати словом, як виразом власної думки, і з притаманним йому мистецьким чуттям став творити поезію, яку читають — поезію логічної світлості і рівноваги." ("Промінь", жовтень 1948 р.).

Ігор Качуровський.

Приїхавши до Аргентини, І. Качуровський збільшив свій життєвий шлях досвідом, миями географічного простору, поширеними обріями світосприймання — і разом з цим дов'язав до свого віку кілька років. В Аргентині — країні крилатих палм, палкого сонця, темпераментної музики і такого ж характеру її мешканців, для людини, навіть поета, що з правами емігранта прибув до неї з північного боку екватора — життя сплелось з численних парадоксів. Поет Качуровський, косячи бур'ян по обабіччю залізничного насипу, — не упав духом. Бо життя

"Не для тих, хто знемігся і духом ослаб.

Не для тих, хто у роздумі став серед шляху..."

("В далекій гавані")

Поет працює фізично, щоб заробити на прожиток і разом з цим знаходить хвилини надхнення для своєї творчості. З-під його пера виходять все нові поезії, що згодом появляються черговою збіркою під назвою "В далекій гавані". На обкладинці в замкненому крузі пізденний краєвид, що вже з першого погляду свідчить, на якому тлі мали б розкриватися поетичні мотиви. У збірці вміщено портрет автора — вдумливе обличчя людини з кучерявим волоссям і прижмуреним поглядом. Збірка починається поезією "Поворот Брана", побудованою на переказі про ірландського мореплавця. Далі йдуть поезії на різні теми. Помічається, що діпазон поетичного думання сміливо розширено. Естетизм змісту і зовнішня форма прикрас у поезіях чітко виявлена, але без плянованих претенсій на ефектовність. Ефектовність постає з мистецької обробки цілості, а не з окремих поверхових відшліфувань. Органічне стремління поетове до краси спонукує спостережливий зір зупинятися на наявних чи уявних картинах прекрасного, чогось кращого "за одяг царів":

"Тіні верб, що зійшлися юрбою у вечірню тишу долин", "Брели тополі, як сумні прочани", "Мов дівча з-за живоплоту, визирає ранок з-поза хмар".

"Все стрічаю і все минаю,
Зберігаю лише красу."

До сирійського поета Мелеагра Качуровський звертається, як співець краси. Два тисячоліття відділяють час життя одного й другого, але для поетів незмінно залишається те саме покликання — скласти оди тому, що має назву прекрасного.

"Руку — крізь двадцять століть — простягни мені,
друже з Гадари,
Чарку мені простягни: вип'ємо нині удвох.
Скільки змінилось речей, але що нам з тобою до того?
Ми ж бо уміємо в них бачити незмінну красу."

Художні картини І. Качуровського виявлені повною палітрою барв. Прекрасні свіжі образи. Вжиті вже раз технічно-композиційні засоби усюваються від повторення. Не помічається монотонних звучань. Структура вірша досить цікава, вона свідчить, що поет детально ознайомлений з правилами поезики. Відчувається також, що поет користується найкращими джерелами, що він добре ознайомився зі спадщиною визначних майстрів, у яких вчився форми, нюансів у підборі художніх

образів. Якщо в дечому протягнув рівнобіжну наслідування когось з них, то це тільки випадково, бо в принципі він висуває поза межі свого творчого поля все те, що має на собі позначку: "перейдено".

Качуровський працює над собою. Удосконалює свій творчий хист. Шукає. Це вже свідчить про те, що він не випишеться передчасно. Не спочине на здобутих лаврах.

В "Українській Літературній Газеті" ч. 7/13 за липень 1956 є така характеристика поета:

"Ігор Качуровський не початківець і не молодик. Це людина в літературі іспитована, що має за собою, порівняно, немалий шлях і життя і творчости. Володіння поетичним ремеслом — безсумнівне. Добра школа. Безпомилковий смак і бездоганне відчуття стилю."

Правда. Там же, трохи нижче тількищо наведеного, звернено увагу на те, що І. Качуровський "служить двом музам" одночасно, бо, крім поезій, він написав також ряд "чітких і не менш мистецьких оповідань-новель", що, на думку критика, може бути небезпечним. Звичайно, з цим можна згоджуватися лише до певної міри, бо покищо ще немає конкретної переваги котроїсь із двох муз, що їй Качуровський мав би приректи свою остаточну вірність. А зрештою, над цим мав би задуматися сам Качуровський. Коли ж поетична і прозова творчість І. Качуровського матимуть рівнозначну мистецьку вартість з позначками такого самого рівнозначного творчого удосконалення-зростання, — можна згодитися з припущенням, яким міряється вишнютки такого роду.

Та це ще не все. Відомо також, що Ігор Васильович Качуровський під одним псевдонімом розсипає іскри з свого гумористичного кресала: влучні епіграми, фейлетони, гуморески, які своєю соковитістю ані трохи не відстають від його поезій і прози.

1956 року видавництво "Дніпрова Хвиля" (Мюнхен-Німеччина), видало прозовий твір І. Качуровського "Шлях невідомого". Книжка цікава і читається з захопленням. Закінчивши читання на кінцевій 155 сторінці, читач ще якийсь час тримає її розкритою, шкодуючи, що захоплююча розповідь закінчилася.

Стиль, мова, спосіб інтерпретації і будова діалогів справді майстерні. Пригодницька фабула розв'язується витримано в бездоганному стилі. Навіть такі моменти, що для декого потребують цілих сторінок порожньої фразеології, викликаної колупанням у власній душі, — у Качуровського

зводяться до коротких, чітких і зрозумілих форм.

"Вождя з мене не вийшло. І ніколи не вийде, бо єдиний, кого мені в своєму житті трапилося вести за собою, був я сам". (Стор. 45).

Іноді, розпочинаючи новий підрозділ, автор робить чудовий художній вступ:

"Ранок четвертого дня був найпохмурішим з усіх бачених мною осінніх ранків. Низько-низько звисала нерухома хмара, сіра наче бетонова скеля, і важка — ніби її тягар лежав на наших плечах. Туман то густішав, то рідшав — і тоді в даліні привидами маячили мокрі дахи, брудні стіни будинків, голі безлисті дерева".

У деяких місцях Качуровський дивно сплітає в іронію життя людські психологічні навички фаху:

"Математик піде першим. Ми йому скажемо, що за найточнішим розрахунком якогонебудь Клявзевица певний відсоток полонених мусить утекти. І він піде. "Автоматично" піде".

Варте особливої уваги оповідання, вміщене під наголовком "Сохачовка", яке автор опрацював з надзвичайним відчуттям трагізму молодого української дівчини-вчительки, закиненої в прокляте російське село — гніздо страшної хвороби. Хвороби, яка глибокою прірвою розділила почуття колишніх друзів молодості. Появу вчительки в цьому селі автор виправдує офіційним призначенням, але найгірше, найстрашніше залишається невинуватим. Особа вчительки залишена з мінусовим показником, який гнітючим вироком засудив її жіночу нестійкість.

В оповіданні "Золотий льох" автор подає інший жіночий тип у позитивному навітленні, немов би для пояснення, що цілість складається з різних одиниць, вартість яких виявляється власне в порівнянні.

"— Ну, добре, ближче не підходь. До побачення.

Вона махнула мені рукою, обернулася і швидко пішла.

...Чому я не пішов тоді до неї, з нею, за нею?..."

Дехто твердить, що мистецька творчість може бути й позбавлена сенсу, але мусить дати насолоду. В творчості Ігоря Качуровського, чи то в поезії, чи в прозі, одне й друге йдуть упарі невідступно. Творча фантазія Качуровського, в її багатогранних виявах, дає підстави надіятися, що він має перед собою широкі обрії, які не заснуються хмарами виснаження. В особі І. Качуровського маємо сильну, потенційну індивідуальність, багатообіцяючу творчу одиницю, яку слід підтримати і оточити увагою.

О. Олесь

В ОБІЙМАХ ГОЛОДУ

Тиждень терпів я від голоду муки.
Плакав, ходив, простягаючи руки,
Врешті й ходить я не зміг,
Ледве дійшов і упав на поріг.

Встав би, підвівся... Та зрадили сили.
Плакали діти, баби голосили.
Федір, мій син, на лежанці лежав.
Звісно — каліка, терпів і мовчав.

Рачки над вечір поліз я по двору,
Ледве добрався і вліз у комору,
Наче уже переніс я й біду.
Істи не хочеться, смерті вже жду.

Вранці на другий день зирк! У руки
Хтось мені суне кавалок макухи!
Хто це? Це ти, мій сусідо, Петро...
Бог хай віддячить тобі за добро.

Слина пішла. Затрусилися руки.
Боженько милий! Кавалок макухи!
Де ти? Пішов вже... Аж нагло онук
Вихопив в мене кавалок із рук!

Хтів я схопитись, побігли, догнати,
Вирвати з рота! Навколішки стати...
Вже я підводжусь і падаю знов...
Впав непритомний, прокинувся

— кров.

Мабуть забився... Вже близько
до краю...

Крутиться все навкруги.. умираю...
В кого спитати — чи з'їв хоч онук,
Може і в нього хтось вирвав із рук.

Весна 1933 року.

Г. ВУДИЛО

МОСКОВСЬКИЙ МЕСІЯНІЗМ

Жиди тисячоліттями чекали й чекають досі Месію. Він об'єднає їх і зробить володарями світу. І в дійсності вони народ месіянський, бо серед них явився Месія-Христос і з Єрусалиму вийшло християнство, що перетворило світ. За наших часів звуть месіянським кожний нарід, який зробив поважний внесок у розвиток людського життя. Месіянizm античної Греції полягає в тому, що вона дала світові основи науки й неперевершені зразки мистецтва. Від Риму Європа прийняла в спадщину підвалини керування державою й римське право. Англія — колыска парламентаризму й індустріальної революції, Франція — вогнище демократії. Москва теж претендує на месіянський поклик. Ще в XVI сторіччі псковський чернець Філофей розвинув думку, що Москва призначена стати третім Римом (після стародавніх Риму й Царгороду), а четвертого не буде. З часом цю ідею підхопили слов'янофіли, наприклад, Хомяков, Аксаков, Самарин і інші. Слов'янофільські ідеї зустрічаємо й у Герцена.

На чому ж ґрунтуються московсько-російські претенсії на месіянizm? Допетрівська Росія вбачала свій месіянizm у досконалості, неперевершеності свого православ'я. Однак воно перебрало всі хиби візантизму (мертва обрядовість, нетерпимість, зарозумілість, підпорядкованість світській владі), воно довело її до крайніх меж, приєднало сюди страшенне нещасття населення і духівництва та відірваність від народу. Про низький рівень освіти духівництва яскраво пише Генадій, митрополит Новгородський (XIV сторіччя). "Приведуть до мене кандидата у попи, я даю йому часослов, а він і ступити не вміє. Доручаю читати псалтиря, він і по тому ледве бреде. Я відмовляю у рукоположенні, й на мене скарги." "Земля, пане, така, ніде взяти, хто вміє би грамоти".

У XVII сторіччі всі ці недоліки привели до розколу старообрядства, — мільйони росіян відійшли від державної церкви. Цікаво характеризує московську релігійність одна німкеня, що потрапила до Росії за Петра Першого: "Правлять довгі служби, постять, а пиячать, займаються розпустою, у церкві гнуть матюки" (Мережковський, роман "Петр I").

Усі вказані болячки, особливо цареславність, це-заропапізм, лишались і до 1917 року. Жовтнева революція і дальші події показали з жахливою наочністю брак впливу державної релігії на нарід. За останніх років московське православ'я остаточно перетворилося на слухняне знаряддя московського імперіалізму. Цілком справдилися слова з листа Белінського про релігійну байдужість народних мас і кволість духівництва. "Західне духівництво хоча колись мало значення, а похабне російське духівництво ніколи нічого не значило... Російський нарід — атеїстичний, — писав Белінський. — На ікони він каже: годиться, то молиться, а не годиться — горшки накривати. Вимовляючи ім'я Боже, він почувається заду."

Невже в російському робітництві, напр., у горезвісних нам полчищах червоної гвардії, у різних двадцятип'ятитисячниках, сотиссячниках, що сунули на Україну й на інші самостійні нації, у мільйонових масах партійців і комсомольців, у тих ордах, що ограбували Східню Європу — можна вбачати "народ-богоносця" Достоевського? Хорони Боже, щоб таке духове відродження ці червоні месії принесли й Європі!

Може месіянське покликання Росії полягає в її науці й мистецтві? Чи не цими своїми досягненнями вона оновить і вдосконалисть світ? До XVIII сторіччя вона була варварською, напівазіатською країною, про що свідчать записи західних відвідувачів (Маржерет, Олеарій, Павло Алепський і інші), а також російські емігранти (напр., Катошин). Щоб не зробитися колонією сусідніх держав, вона мусіла з часів царювання Петра Першого засвоювати європейську науку, техніку, мистецтво. Але й тут вона далеко не перегнала передові європейські нації, а була тільки здібною ученицею. Здебільшого вона доношувала торішні моди Європи й США. Не марно й Ленін каже, що царська Росія завжди відставала в науці й техніці, а тому її постійно били. Перша світова війна захопила Росію непередготованою в галузі військової справи, авіації, залізничної мережі, флоту й інш. Як найнерозвиненіша, вона й заломилась першою. І під час другої світової війни і після неї СРСР живить-ся науковими досягненнями США й Англії та Німеччини, переманюючи або вивозячи примусово видатних науковців, викрадаючи технічні секрети за допомогою різних запродавців (подружжя Розенберг і інші). У великій мірі культура Росії — цвіток, що розпустився на кістках поневолених націй. Багато геніальних виходців з інших народів мусіли працювати для Росії, бо інакше не мали де прикласти свої сили, неспроможні були здобути ім'я й кошти для існування. Хоча б в літературі й мистецтві.

Пушкін — унук араба і до того ж вигукнував: "Дьорнув мене чорт родитися у Росії з умом і талантом." Достоевський — з походження литвин, Герцен — напівнімець, Жуковський — напівтурок, Надсон, Пастернак — жиди, Гоголь — українець, автор тлумачного словника російської мови — донець Даль, художники: Айвазовський — вірменин, Левітан — жид, Рєпін — українець, Брюлов — німець. Ці списки можна продовжувати на цілі шпальти. Різні літературні напрями і наукові теорії йшли завжди з закордону, а не навпаки: романтизм, реалізм, символізм, модернізм, футуризм, теорія еволюції, матеріалізм, марксизм, соціалізм, теорія релятивності. Отже, російська культура ніколи не була сонцем, а хіба лише місяцем, бо завжди саяла позиченим, відбитим світлом. А для поневолених нею народів Росія, а тепер СРСР, була й лишається не месією, а спрутом.

На цю тему є цікава стаття Д. Солов'я "Повільне удішування української науки" ("Нові дні",

лютий-березень 1958 р., Торонто). З неї довідуємось, що Україна складає 20,3% населення ССРСР, а РСФСР — 56,2%, одначе з тиражу всіх журналів на РСФСР припадає 92,2%, а на Україну, другу за кількістю населення республіку, лише 3,2%, на інші республіки ССРСР — 4,6%, хоча їхнє населення досягає 23,5% всього населення Советського Союзу, тобто майже однієї чверті. Не кращі дані й відносно тиражу всіх книжок в ССРСР: російською мовою — 81,5%, українською — 6,2%, мовами інших народів ССРСР — 8,9% (дані належать до 1955 року й узяті п. Солов'єм з статистичного збірника, виданого у 1957 р. в Москві).

Далі з тієї ж статті бачимо, що питома вага науково-дослідних книжок українською мовою щонайменше у п'ять-шість разів була менша за питому вагу української людности та її участі у творенні матеріальних вартостей ССРСР. Наукові кадри України з початку 1930-х років підпали інтенсивному "перечищуванню" під кутом зору потреб окупанта.

У наслідок цього в 1930-х роках загинули або безслідно зникли з поля наукової діяльності тисячі науковців-українців. Те саме відбулось і відбувається також по інших національних республіках.

Це лише один із прикладів того, як окупанти й насильники примушують наукові кадри завойованих країн працювати для Росії, як вони створюють перешкоди на шляху до розвитку національної культури підкорених народів.

А ось матеріал уже з цього року. Оголошення управління книжкової торгівлі Укооспілки за 23 січня 1958 р. На 56 назв запропонованих нею на продаж книжок зустрічається **лише вісім назв в українській мові**. Решта книжок, що їх продає Українська Кооперативна Спілка, це книжки на "общепонятном". Наче на сміх і глум, навіть українські автори такі, як Гребінка, Марко Вовчок, Леся Українка, Франко, продаються кооперативною в перекладі на російську мову. Уявіть собі, читачу, таку картину, що, наприклад, польська книжкова кооперация продає в Польщі книжки майже виключно російською мовою ("Христ. голос", 23 березня 1958 р.). Така місянистська діяльність, нібито, інтернаціоналістичного ЦК КПСС в галузі культури.

І для царської Росії, і для ССРСР характерні претенсії дати світові нове слово, нову евангелію в аспекті соціальному. Мовляв, тільки Росія принесе людству ідеальний, справедливий уклад життя. "До нас у науку! Ми навчимо!" Народницька інтелігенція вірила, що селянська громада є готова клітина соціалістичного ладу й російський мужик — природжений соціаліст. Але історичні дослідження (наприклад, Чічеріна, Ключевського) довели, що громаду було накинута селянству владою, згори, для зручнішого збирання податків. Про інші блага царського ладу Росії сказав ще К. Аксаков, слов'янофіл: "В судах черна неправдой черной и игом рабства клеймена." Його слова стверджували регулярні голодівки, майже щорічні аграрні заворушення. Хижацькою рукою царизм підбив близько сотні народностей і до кінця не міг відмовитись від азіатського самодержавства.

Для Європи Росія була білим жандармом, стовпом реакційного "Священного Союзу" (з 1815 року); підтримуючи таку ж, як і сама, клаптяну австрійську монархію, — придушила угорське повстання 1848 року, а в 1863 р. — повстання поляків; у 70-80 роках намагалась перетворити Болгарію в Придунайську губернію, а після другої світової війни таки перетворила.

З 1917 року лінію кривавого деспотизму довели до кульмінаційного пункту Ленін і грузин Джугашвілі-Сталін. Тільки після них росіяни спромоглись висунути й свого вітчизняного "вождя" Хрущова. Советська Росія виставила, як зразковий, обов'язковий для всього світу, устрій — комунізм і диктатуру партії. Одначе й тут росіяни пороку не вигадали, а діють по шпаргалках, списаних у Маркса. Тоді як в Європі марксизм ніколи не мав широкого визнання, у Москві він став догмою, без якої ніби немає порятунку.

У наслідок цього "ідеального" устрою ССРСР за сорок років пережив три катастрофальні голоди (1921, 1933, 1946 років). Раніше Росія вивозила збіжжя, а тепер сама закуповує його мільйонами тонн у США і Канаді. Відсоток приросту населення значно знизився, порівнюючи з дореволюційним часом. За сорок років свого існування большевицький терор пожег в ССРСР понад 20 мільйонів людности. "Колгоспна реформа не вдалась, але в цьому не хочуть зізнатися", — свідчить Пастернак у недавно виданому романі "Доктор Жеваго". У кацетах до 20 мільйонів рабів.

Навіть гітлерівських солдатів "щасливі" советські громадяни зустрічали з хлібом-сіллю, з квітами, як визволителів від своїх "любих і мудрих вождів". Щоб підняти дух своїх армій, що розбігалися, советські проводирі мусіли відкинути, як негідний хлам, марксистські й ленінські гасла, а відчинили церкви, понаставляли в полках священників, витягли з архівів імена Суворова, Кутузова. Навіть Олександра Невського. Цебто відкрито й цинічно визнали банкрутство советського місянізму. Коли гітлерівці відступали, люди будованого Москвою соціалізму не раділи, не бігли назустріч "своїм", а навпаки — жахалися і тікали вслід за ворогом. В українські дивізії, а також в антисоветські власовські відділи вступило під час другої світової війни до 2-х мільйонів советських воєнків. Від репатріаційних советських комісій нещасні "переміщені" особи ховалися як від мисливців за черепами, поповнювали самогубства, аби не повертатися на соціалістичну "родину". Де у світовій історії можна бачити подібні приклади? Підкажіть, мудреці істмату!

Через егоїстичну байдужість і короткозорість альянтів комунізм захопив після другої світової війни майже всю Середню Європу. Наслідки: голод, брак речей широкого вжитку, невгавуючий терор проти всього живого й сміливого, зубожіння робітників і селян, масова втеча за кордон (російська зона Німеччини, Угорщина), розкошування партійних паразитів, надмірне виснажує світ озброєння. Гарячкове зусилля трудящих звільнитися з обіймів московського місяні (повстання у східному Берліні, в Угорщині, в Польщі, в Укра-

іні). Вільні ще держави зрештою здивувались, яких вошей пустили за сорочку, й почали, для оборони, гуртуватись в союзи (НАТО, Багдадський пакт, СЕАТО). Бо вже майже мільярд людства стогне під чоботом "доброго-доброго мужика Марая" Достоєвського. (До речі, й батька цього письменника вбили "добрі" російські мужики). Персонажі з "Нечистих" того ж автора пнуться у світові добротинці. Людство з жахом і огидою вбачає в них не Месію, а нового Аттилу чи примару апокаліптичної звірини, або того Роша, що, за прор. Єзекиїлом (гол. 38-39), збере своїх сателітів де й найде собі ганебний кінець.

Отакий то новий, третій заповіт бажає накинати світові московський месіанізм. Він може

дати спокій, але спокій кладовища. Хай не буде цього! "Заверни назад, держи околом!" відповімо цьому месії словами російського поета. І мимо-волі згадується відносно Росії, як тюрми народів, крилате слово Чадаєва у філософічному листі: "Минуле Росії мізерне, сучасність її нестерпна, а майбутнього в неї немає."

Само собою зрозуміло, що після того, як російський нарід дасть остаточно по потилиці своїм комуністам, коли він заживе по-добросусідському, на рівних правах з сумежними націями, які звільняються від його вікової опіки, тоді хід російської історії зміниться набагато краще. Однак з ілюзіями месіанізму Москві доведеться й тоді, так чи інакше, розпрощатися раз назавжди.

ОДУМІВСЬКЕ ЖИТТЯ

ПЕРША СПРОБА

(Ще про зустріч проведут ОДУМ-уз українським громадянством)

В 46-му числі "Молодої України" ми подавали короткий інформативний звіт про Четверту Конференцію ЦК ОДУМ-у та про зустріч учасників конференції з українським громадянством у приміщенні Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку. Уважаючи, що частіші зустрічі з громадянством могли б мати позитивний вплив на плянування праці нашої організації, та взагалі сприяли б кращому розумінню між ідеологічно спорідненими демократичними організаціями, вертаємося до тієї теми ще раз і нижче містимо докладніший звіт нашого співробітника про Зустріч-Гостину, що її влаштували одумівці для українського громадянства. **Ред.**

Присутніми на прийнятті були Президент УНР д-р **Степан Витвицький**, Голова ВО УНРади п. **Микола Лівницький**, Голова Представництва ВО УНРади в США д-р **Євген Приходько**, генерал-поручник **Олександр Загородський**, д-р **Іван Драбатий** (Ректор Українського Технічного Інституту), проф. **Іван Гончаренко** (почесний голова Виховної Ради) та багато (біля 70 осіб) інших відомих громадян Нью-Йорку, Ньюарку, Філадельфії, Патерсон та інших міст. А також біля сорок одумівців прибулих від філій Ньюарк, Філадельфія, Пасейк, Трентон та Нью-Йорк.

Одною з помилок організаторів такої зустрічі було нетактовне розсадження гостей. Треба було гостей та одумівців посадити так, щоб во-

ни могли взаємно познайомитися, а так гості й одумівці посідали окремими групами і контакт між ними та другими загублено.

Метою Зустрічі-гостини був, як читаємо в запрошенні, "обмін думок про сучасні проблеми молоді на еміграції". На жаль, ані одумівці, які започаткували "слово до батьків", ані старші громадяни (деякі дуже поверхово) в "слові до дітей", не заторкнули цієї цікавої і насюгодні дуже актуальної (особливо для нас, українців) теми.

Щоб познайомити одумівців та старше громадянство, про що саме говорилося, хочу подати головніші думки окремих промовців-гостей.

Промовці від ОДУМ-у у своїх виступах обмежилися лише до внутрішньо-організаційних проблем ОДУМ-у та заклик до допомогти творити відділи Юного ОДУМ-у. Назагал, як один від громадянства висловився: — "В одумівців не чується дорікань, а лише побоювання."

Від старшого громадянства виступили такі громадяни (подаю за порядком зголошень):

Сотник **Д. Лимаренко**: Молодь мусить виявити більше активності в українському зорганізованому житті, більше зацікавлення в студіях політичних та військових наук, постаратися, щоб подібні зустрічі одумівців з батьками відбулися й по інших осередках.

Редактор **А. Гудовський**: Чи не робить ОДУМ помилку, перебираючи виховання юнацтва на себе? Чому не довірити цю ділянку Пластові? Члени ОДУМ-у не виявляють достатньої уваги до актуальних доповідей, рефератів, літературних та наукових вечорів, конференцій. На загал треба підкреслити, що актив

ОДУМ-у таки дійсно багато працює.

Пан **В. Новицький**: Зараз ще не час шукати помилок в ОДУМ-і, їх буде краще видно з перспективи років. ОДУМ виявив добрий почин у праці над юнацтвом і тут треба прийти йому на допомогу. Одумівці мусять поставити собі за завдання ознайомитися з творами таких велетнів нашої доби, як Грушевський, Черчилль та інші, студіювати та вивчати ідеї демократизму, бо Україна прагне і може бути тільки демократичною державою. ОДУМ-ові бракує контакту з українською молоддю, народженою у США й Канаді. Цей контакт слід було б нав'язати шляхом взаємної інформації. Старше громадянство мусить виявити більше довір'я до молоді та сміливіше допускати її до різних загально-громадських постів.

Генерал-Поручник **О. Загородський**: Молодь ОДУМ-у вже перебрала від старших віру в наші національні ідеали. Серед них (молоді) немає дорікань, є лише побоювання.

Майор **П. Шпірук**: ОДУМ здобув довір'я і симпатії своєю працею серед українського громадянства, тепер обов'язок батьків допильнувати, щоб їхні діти ставали членами однієї молодечої демократичної організації — ОДУМ. Зміст журналу "Молода Україна" мало чим відрізняється від змісту "Нових Днів". Також стиль "Молодої України" тяжкий для пересічної молоді. Члени ОДУМ-у мусять відвідувати школи ОБВУА, де могли б почути багато цікавого про військові справи, особливо з часів українських визвольних змагань.

Д-р **Є. Приходько**: Одумівцям слід звернути особливу увагу на науку. Знання зробить нас не лише добрими українцями, але й вірцевими громадянами держави, в якій перебуваємо. Провід ОДУМ-у мусить подбати, щоб члени організації чистіше заповнювали залі українських імпрез.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Валя Земська

Одумівка **Валентина Земська** — студентка комерційного коледжу у Клівленді, Огайо, за найкращі успіхи у навчанні з-посеред учнів семи шкіл м. Клівленду, нагороджена видавцем Клівленд Пресс Пуїзом Б. Зельцером нагородою "1958 Сінема".

На традиційній почесній церемо-

Голова ВО п. **М. Лівницький**: Виглядало б краще, якби старше громадянство запросило молодь до себе, замість бути запрошеним одумівцями. Є великою помилкою вважати, що через розсвареність старшого громадянства молодь має стати осторонь українського політичного життя. Сьогоднішня молодь мусить активно включитися в громадську працю так, як це зробила свідомо молодь в 1917-1921 роках. Якщо на еміграції трапляється, що старші не дають дороги молоді у громадській діяльності, то тут молодь мусить сама попросити вільного проходу. ОДУМ мусить поставити собі за завдання тісно співпрацювати з УНР-дою. Не чекаючи певних настанов, одумівці самі повинні звертати увагу на ті, чи інші проблеми. Провід ОДУМ-у мусить подбати, щоб його членство активно включилося в працю Товариства Прихильників УНР (США) та Товариства Сприяння УНР-Раді (Канада).

Інженер **В. Івасишин**: Українська старша молодь, здобуваючи знання по вищих школах, повинна включитися в українське політичне життя, допомагаючи визвольній боротьбі українського народу. На жаль, у неї малий вияв розуміння та бажання до цього. Великим промахом редакції "Молодої України" було пропу-

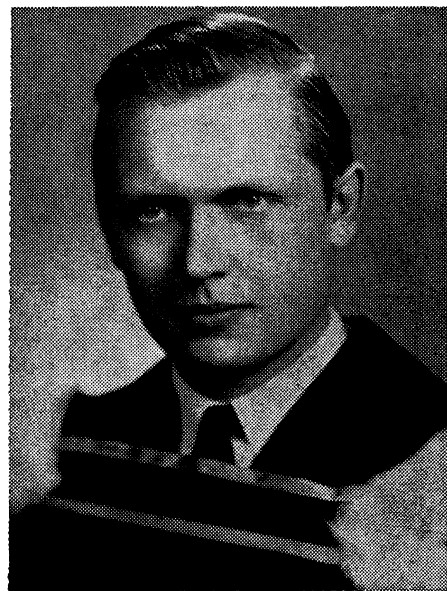
нії В. Земська отримала від директора М. А. Повенміре диплом і за відзначення у навчанні окрему спеціальну нагороду.

Батьки Валентини привітали дочку з успіхами, подарувавши авто марки "Шевролет".

Бажання, наполегливість і витривалість у науці нагородили здібну студентку почесно, цінними подарунками, фахом і доброю роботою.

Вітаємо Валентину Земську з успішним закінченням коледжу та бажаємо їй успіхів у новій праці й житті.

28 травня 1957 р. на площі перед університетом МкГіл відбулася врочиста церемонія випуску абсолювентів. Серед майже тисячі випускників, був також активний одумівський діяч **Юрій Приймак**. Народився Юрій Приймак на Донбасі. Війна кинула родину Приймаків на еміграцію. Вчився Юрій в Німеччині й Бельгії. В Монреалі закінчив університет з відзначенням і дістав звання інженера-хеміка. В останні роки Юрій брав активну участь у громадській праці, в місцевому КУК-у, в студентському клубі при університеті тощо, займаючи відповідальні становища. Тепер Юрій є заступником голови ОДУМ-у, фран-

Юрій Приймак

комовний секретар місцевого КУК-у, працює в різних комісіях з зобов'язуючою повинністю в користь української громади.

Батькам належить повне признання за успішне виховання свого сина.

Панові Юрієві бажаємо найкращих успіхів на новому етапі життя.

щення згадки про сорокову річницю бою під Крутами у січневому числі журналу.

Полковник **А. Валійський**: Молодь ОДУМ-у надто замкнута в колі свого об'єднання. Це неправда, що молодь не допускається до відповідальних становищ. Навпаки, вона боїться брати відповідальність за пропонувані пости.

Президент УНР д-р **С. Витвицький**: На еміграції є група молоді, яка бажає не "перестарілої" поезії Шевченка чи Франка, а нової поезії, поезії атомової доби. Українська культура настільки глибока й багата, що вивчаючи її, наша молодь спроможна буде уникнути денационалізації на еміграції. Про це завжди мусить пам'ятати провід ОДУМ-у.

Назагал можна зробити висновок, що одна й друга сторона уникала конкретних обгрунтованих висловів про проблеми сучасної української молоді на еміграції, чекаючи (бодай так відчувалося під час зустрічі) певної ініціативи одні від одних.

Не зважаючи на це, думки та побажання старшого громадянства українська молодь, а особливо членство ОДУМ-у, мусить взяти до уваги та ґрунтовно проаналізувати їх шляхом дискусії.

Це була перша спроба зустрічі

активу ОДУМ-у зі старшим громадянством. Подія насогодні рідкісна і дуже бажана. І хоч учасники зустрічі не винесли з неї "нічого особливого", треба однак подбати, щоб такі зустрічі відбувалися частіше, та щоб при кожній черговій зустрічі урахувувати помилки попередньої.

Ли-Па.

Анатоль ГАЛАН

ГАНКА — ЕМІГРАНТКА

Сіла Ганка — емігрантка
На великий пароплав.
Прощавай, колгоспна ланко,
Час визволення настав!

Люто з вечора до ранку
Хвилі билися об борт,
Несли Ганку — емігрантку
У чужий, незнаний порт.

Ой, нема на морі станцій,
Щоб пройтися по землі.
Лячно Ганці — емігрантці,
Наче дівчині малій.

Та згадала працю ланки,
Підаремну тяготу,
І у Ганки — емігрантки
Серце крикнуло: Гартуйсь!
Не страждати вік у ланках,
Є інакший вільний світ!
Має Ганка — емігрантка
Лиш неповних двадцять літ.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО НАШОЇ ДІТВОРИ

Шкільний Фестиваль з нагоди закінчення навчального року в школах українознавства.

Заходами Виховної Ради Юного ОДУМ-у та Головної Управи ОДУМ-у в США 8-го червня ц. р. в Українському Селі, поблизу Бавид Брук і Нью Бронсвіку, в штаті Нью Джерсі, святково відбуто другий Шкільний Фестиваль.

Свято розпочалося польовою Службою Божою, яку відправив о. протопресвітер **Лев Весоловський**, а мистецьку частину відкрив вступним словом відданий діяч в ділянці виховання нашої молоді, інж. **Іван Лисянський**, голова організаційного Комітету, який складався з представників Консistorії УП-Церкви, Виховної Ради Юного ОДУМ-у, Головної Управи ОДУМ-у й церковних громад східних стейтів.

Усні привітання склали Всеч. о. протопресвітер **Лев Весоловський**, парох катедрального храму Св. Володимира в Нью Йорку, капітан-лейтенант Української Державної Фльоти **Святослав Шрамченко** і голова Головної Управи ОДУМ-у в США **Леонід Чудовський**.

Після цієї офіційної частини розпочалася різноманітна мистецька частина, якою керував **Віктор Кулій**, культурно-освітній референт при ГУ ОДУМ-у в США. Мистецька програма складалася з таких відділів: хори, танці, пісні, деклямації, українська музика, інсценізація та руханкові вправи. Ця широка програма була блискуче виконана українською дітворою. На протязі короткого часу вона показала, чого навчили її по школах українознавства та гуртках Юного ОДУМ-у.

Одночасно відбулася вистава праць учнів шкіл українознавства та праць учасників минулорічного табору Юного ОДУМ-у, а від шостої години вечора розпочалася товариська забава для молоді й старшого громадянства.

Окреме жюрі в складі о. протопресвітера **Лева Весоловського**, заступника Голови Консistorії УП-Церкви в США, д-р **Івана Драбато**, професора Українського Технічного Інституту в США, проф. **П. Котовича**, капітана **С. Шрамченка** і сот. **Івана Лимаренка** оцінило виступи учасників II-го Шкільного Фестивалю та призначило такі на-

городи:

Трентон. Школа Українознавства при парафії св. Юрія Переможця: Інсценізація "Українське Село" в творах Т. Шевченка", нагорода — гаптований тризуб.

Українські народні пісні у виконанні учнів школи, сестер **Катерини, Мар'яни і Ліди Суховенків**, нагорода — книжка Короліва-Старого "Чмелик".

"В'язанка українських народніх пісень", виконана на акордеоні **Леонідом Дудком**, нагорода — гра для молоді "Подорож по Україні".

Філадельфія. Руханкові вправи у виконанні гуртка Юного ОДУМ-у в Філадельфії. Виховник — пані **Бережна**. Нагорода — статуетка "Дружинник".

Український народній танець "Запорізький герць" у виконанні того самого гуртка, нагорода — книжка **І. Франка** "Лис Микита". Групова деклямація "Розрита могила" **Т. Шевченка** у виконанні учнів 5-ої класи школи українознавства при парафії св. Покрови в Філадельфії, нагорода — книжка **І. Багряного** "Сад Гетсиманський".

Нью Йорк. Український народній танець "Гонивітер" у виконанні танцювального гуртка недільної школи при парафії св. Володимира Керівник **п. Турслик**. Нагорода — образ "Пам'ятник Св. Володимира Великого в Києві". "Гопак" у виконанні **Галі і Юрка Куликів**, нагорода — Грамота.

Пасейк. Український народній танець "Чумак" у виконанні **Володимира Юрченюка**, нагорода — Грамота.

Бавид Брук. Деклямація **О. Олеса** "Коли б ми плакати могли" у виконанні **Богданки Ярмолук**, нагорода — Грамота.

Ньюарк. "Ювілейний вальс", виконаний на акордеоні **Стеланом Титаренком**, нагорода — книжка **Н. Лівницької-Холодної** "Шлях Велетня".

Окремо відзначено пісню "Гей там на горі січ іде" у виконанні хору недільної школи при парафії Св. Володимира в Нью Йорку під

Віра ВОРСКЛО

ГОРДЕ СЕРЦЕ

Серце гордості із криці,
А в тім серці таємниці
І веде любови кладка,
До розгадання загадки.

Що там приязнь, дружба, ласка,
Чи кохання дивна казка?
Може в серці тім сонети,
Це цікаво для поета.

Неземні в тім серці скарби,
Там пісні і райські фарби,
А, можливо, хто зна звідки
В серці папорогі квітка.

Я заглянула зненацька,
То не серце — просто цяцяка,
І як всі звичайні речі,
Повне тільки порожнечі.

керівництвом проф. **Василя Завітневича**.

Свято пройшло успішно і майже повністю було зфільмоване. Ним зацікавилася не тільки наша дітвора, а й чисельна українська громада. Цей Шкільний Фестиваль може бути невеликим показником тієї корисної праці, яку провадить молода організація ОДУМ. Треба зазначити, що всі нагороди були уфондовані Головною Управою ОДУМ-у в США, вся технічна праця була виконана також цією молодечею організацією. Українська громада з задоволенням стверджує, що демократична молодь, працюючи над собою, також приділяє особливу увагу дітворі. Весь прихід з цього свята призначено на відпочинково-вишкільний табір Юного ОДУМ-у, який триватиме від 13-го липня до 10 серпня ц. р. Успіх цього свята треба завдячувати ще й членам Виховної Ради Юного ОДУМ-у, окремим православним парафіям, керівникам шкіл українознавства та численним особам, які приділяють свою увагу й енергію справам виховання української дітвори. Треба сподіватися, що українська громада підтримає цей благородний почин своєї молоді так, що наступного року ми будемо свідками ще більших успіхів нашої дітвори в ділянці української культури історії, географії. Виховати українську дитину в національному дусі — це завдання всієї української громади.

Є. Ф-ко.

РЕПОРТЕР, ЩО ВМІЄ ОБСЕРВУВАТИ

Американський репортер. Джан Гантер написав цікаву книжку п. з. "Всередині сучасної Росії".

Небагато є "знавців" ССРСР, які зібрали б таку масу інформації про ССРСР, як Гантер. І цікава річ ось у чому. Він цитує здебільшого книжки, автори яких не знають України, або заперечують її. І в Гантера, звичайно, є помилки. Однак у нього, крім книжкового знання, є власні очі. І він уміє спостерігати. Україна в його очах не російський Тексас, а велика нація із самобутньою давньою культурою.

Наведемо такий уступ (стор. 419): "Українська мова, як уже згадував, зовсім відмінна від російської. Наш московський перекладач не розумів її. Нам довелося пошукати другого перекладача для деяких, які говорили по-українському. До революції царський уряд забороняв українську мову в пресі, театрі й школах. У 1913 р. ні в одній початковій школі не вчили по-українському. Тепер навчання провадиться українською мовою, але учні зобов'язані вчитися також російської мови. З 1,050 газет, публікованих тепер в Україні, 900 виходить українською мовою. Перед першою світовою війною в Україні було сім театрів і всі російські. Тепер є їх 74, з чого 60 українських. З другого боку щодо політики, індустрії та агрикультури, то нині русифікують Україну так, як за царату. Чи є український націоналізм? Очевидно, що є. Зовсім певно, що там є мільйони українців, які бажають власної незалежної держави, хоч це не значить, що тепер вони не є лояльними громадянами."

Українців Гантер зве "дніпровими італійцями" (стор. 418). Вони швидкі й співучі. Гоголь був українець. Теж Репін. Достоевський був почасти українцем. Музика Чайковського і Мусоргського переповнена українськими мелодіями. Українські прикмети: химерність і розумна безсторонність. "Одного вечора ми були на концерті, і один з моїх товаришів-українців сказав з усмішкою: "Я настільки українець, що можу не любити української музики." До цих слів Гантер подає таку заувагу: "Ніхто, гадаю, не почує від росіянина такого зауваження про російську музику".

Тепер найцікавіший епізод (стор. 416). Їдучи літаком з Менська до Києва, Гантер говорив з одним механіком. "Я запитав, чи є яка різниця між українською й російською мовами.

— Нет, — голосно сказав механік.

— Гаразд, — відповів Гантер. — Як буде по-українськи "нет"?

Гантер питав далі, і виявилось, що на сім слів були тільки два слова (масло й пиво), спільні українській і російській мовам.

Але для москаля приємніше брехати, що різниці нема.

ЯК СОВ'ЄТИ РОЗУМІЮТЬ "КУЛЬТУРНИЙ ЗВ'ЯЗОК"

Члени американської комісії в справі поширення культурних контактів, які повернулися з Москви, заявили, що вони наштотхнулися на небажання московського уряду справді здійснити угоду про обмін студентами. З другого боку, як відомо, недавно були перервані советсько-американські переговори з приводу закупу кремлівським урядом американських фільмів. Переговори відбувалися між советською та американською делегаціями в рамках угоди про поширення культурних зв'язків між обома країнами.

Ця угода, підписана у Вашингтоні 27 січня ц. р., передбачала обмін делегаціями діячів культури, мистецтва і науки; влаштування театральних гастролей та концертних виступів видатних солістів; організацію спортивних зустрічей між советськими та американськими спортсменами; обмін фільмами та радіо- й телевізійними програмами. Крім того угода про поширення культурних зв'язків між Советським Союзом і Сполученими Штатами Америки стосувалася також обміну технічним персоналом і різними спеціалістами. Припускали також, що вищі навчальні установи обох країн визначать згодом бази спільної науково-дослідницької праці.

Ідея, що, власне, лягла в основу вашінгтонської угоди, була викладена в листі Айзенгауера, адресованого Булганінові 17 лютого. Айзенгауер писав: "Хіба було б погано, якби провідні представники культури Советського Союзу приїздили до Америки не лише для ознайомлення з її технічними досягненнями, а й для безпосереднього знайомства із внутрішнім життям американського народу; так, щоб наочно побачити його прагнення до миру і познакомиться з методами праці американських громадсько-політичних організацій?"

Тимчасом усе те, що вже було виконано силою угоди про культурний обмін, з очевидністю показує, що обидві сторони досить по-різному ставляться до самого принципу налагодження контактів. Західні уряди вітають поширення контактів, бо з наївністю гадають, що вони сприяють зміцненню миру. Для туристських подорожей і для поглиблення культурного зв'язку вони не роблять ніяких обмежень. Московський же уряд і далі охоронає своїх гро-

Вас. ДУБИНА

**

Я. Н.

У чужій далекій стороні
Знову ти наснилася мені.

Синій вечір і дзвінкий ручай
І благословенний рідний край.

Ще й у жовтих вербах солов'ї
Пригадали пісню про бої.

Карканим печальним серед трав,
Про походи ворон пригадав.

І про мрію-дівчину мою,
Що упала першою в бою.

І що віддала своє життя
За моє додому вороття!

1956 р.

мадян від "шкідливого" впливу західних політичних ідей. Наслідком цього культурний обмін, як правило, відбувається делегаціями та групами, а тому не налагоджуються потрібні особисті контакти.

Громадські кола Заходу сподівалися, що наслідком угоди не тільки окремі особи, а й книги та газети зможуть без перешкод проникати до Советського Союзу на умовах взаємності. Тимчасом кремлівський уряд воліє влаштовувати різного роду групові подорожі, обставлювані зайвою врочистістю, промовами та прийняттями. Подібні подорожі, що незмінно набирають якогось офіційного характеру не лише ускладнюють організацію їх, а й не дають бажаних наслідків, бо в остаточному підрахунку показують лише одну сторону медалі і не дають можливості кожному оглянути те, що йому хочеться і що його найбільше цікавить.

Яскравим прикладом советської політики "охорони" своїх громадян від впливу західної думки є ставлення до виставки англійської книги, що її збираються влаштувати найближчого часу в Москві. Московські чинники поставилися з великим співчуттям до ідеї організації її, але виявляють рішучий спротив тому, щоб підсоветські громадяни мали змогу купувати чи замовляти на виставці англійські книги за своїм уподобанням.

Доти, доки московський уряд не відмовиться від думки приписувати своїм громадянам, що добре, а що погане, і не дасть їм змоги самим судити, що їм до смаку, а що ні, доти ніякі контакти з Заходом не будуть дійовими. Звичайно, всяку угоду в цьому напрямі слід вітати, але справжні контакти між двома світами стануть можливими щойно тоді, коли будуть усунені різні "загороджувальні рогатки" і контакт стане по справжньому вільним.

АР.

КОМУ СЛУЖАТЬ СОВЕТСЬКІ ПРОФСПІЛКИ

Газета "Правда" писала: "Всі тру- дячі нашої країни урочисто відзна- чили п'ятидесятиріччя советських профспілок."

Потрібно зразу ж підкреслити од- ну історичну неточність: П'ятидеся- тиріччя советських профспілок тру- дячі ніяк не могли відзначити то- му, що советській владі до п'ятде- сятирічного ювілею залишається ще десять років. Не кажучи вже про це, радіти з приводу існування проф- спілок у підсоветських робітників так само мало підстав, як і у під- советських селян радіти з приводу колективізації. Стаття "Правди" на- гадує, що советські профспілки — вірні провідники політики компар- тії і що профспілки мають наполег- ливо добиватися виконання і пере- виконання планів, та ще ширше роз- вивати "соціалістичне" змагання. Те, що компартія ставить перед проф- спілками саме такі завдання, зайвий раз свідчить про те, що партійне керівництво не визнає за профспіл- ками права захищати інтереси ро- бітництва. Інтереси робітництва, які повинні захищати профспілки, по- лягають не в проведенні політики партії, а в тім, щоб робітники одер- жували належну платню, щоб були добре матеріально забезпеченими. Інтереси працюючих полягають ще й в тім, щоб мати у своїх руках зброю ефективної боротьби за свої права, — тобто мати право влашто- вувати страйки. Цього права за сво- їми профспілками советська влада не визнає.

Ніяка діалектика не може змінити тієї істини, що в кожній державі існують власники підприємств, які користуються найманою працею. В Советському Союзі промислові під- приємства належать державі. Совет- ська держава, так само як і власни- ки підприємств у капіталістичних країнах, користується найманою працею. А те, що держава твердить, ніби власники підприємств — пра- цюючі, справи не міняє. Та в Совет- ському Союзі платня і умови жит- тя працюючих набагато гірші, ніж

у Англії, Франції, Норвегії, Швеції, Західній Німеччині, не кажучи вже про США, хоч ні в одній з цих кра- їн ніхто не заявляє, що всі підпри- ємства належать робітникам. Історія профспілкового руху на Заході за останні п'ятдесят років довела, що в демократичних державах, де ро- бітники мають всі громадянські пра- ва і перш за все право на страйки, профспілки стали сильнішими, ніж будь-який власник підприємств чи будь-яка корпорація власників. Страйки незмінно закінчуються пе- ремогою трудящих.

В Советському Союзі нема ні страйків, ні перемог трудящих. Ви- моги підвищити платню, або змен- шити норми — не дозволяються. Со- ветські профспілки — насправді ор- гани партійної контролю над працю- ючими. Профспілкові робітники ви- конують вимоги тих, у кого вони на службі, тобто виконують вимоги партійно-бюрократичного апарату. Советська держава позбавила пра- цюючих права на страйки та взага- лі можливості боротися за покра- щення умов життя. Советська дер- жава дає робітникам набагато мен- ше, ніж так звані капіталістичні експлуататори. Вона не дає робіт- никам права мати свої власні неза- лежні профспілки, якими не керу- вала б ні партія, ні держава.

ПІД ПЛАЩИКОМ БОРотьБИ ЗІ СПЕКУЛЯЦІЄЮ

У другій половині квітня 1958 р. проголошено в Україні указ Прези- дії Верховної Ради СРСР про бо- ротьбу з дрібною спекуляцією.

Указ короткий, має тільки дві статті. У першій з них постановля- ється, що кожний, хто з наміром наживи скуповує і перепродує про- мислові вироби або продукти хар- чування, — підлягає карі до 50 кар- бованців — якщо цей вчинок зро- блений ним уперше. При цьому предмети спекуляції конфіскуються. Від присуду судді у таких справах немає відклику.

Друга стаття указу постановляє, що кожний обвинувачений вдруге за дрібну спекуляцію — робить вже кримінальний злочин і суд засу-

Одумівця, члена філії ОДУМ у Філадельфії Юрія Криволапа й оду- мівку з філії ОДУМ у Трентоні Ольгу Нікітич з нагоди їх одружен- ня вітають та бажають якнайбільше щасливих і соняшних днів у їхньому подружньому житті —

члени філії ОДУМ у Філадельфії.

дить його на кару тюрми до одно- го року, або вишле його на такий самий період часу до далеких табо- рів, або оштрафує в сумі 2.000 кар- бованців.

Видача такого указу саме тепер, коли існують постанови карного ко- дексу про спекуляцію, дуже вимов- на.

Вона показує, що після 40 років будівництва соціалізму, в СССР і в Україні ні промислових виробів, ні харчових продуктів немає навіть у такій кількості, щоб їх можна було купити вільно. Тому цвіте явище "спекуляції", яке існує тепер тільки в країнах "соціалістичного табору", зокрема в СССР, і якого не знає жодна країна західного світу.

СССР, країна "перемігшого соці- алізму", яка має претенсії перегнати Америку у всякого роду продукції на душу населення, яка має "меха- нізоване колективне" сільське госпо- дарство, яка постійно вбиває у сві- домість своїх громадян, що вони "живуть заможнo" — після сорока років господарювання видає ще один закон, який свідчить про її комплетне банкрутство.

Спекуляція в країні може постати, існувати й розвиватись тільки тоді, коли для цього є об'єктивні причи- ни: недостача виробів і продуктів. Новий указ є доказом цього, а од- ночасно доказом брехливості боль- шевицької пропаганди про "веселе й щасливе життя радянських лю- дей."

Новий закон про "спекуляцію" має ще й другу важливу мету: винищу- вати українське населення і запро- торювати його й далі на цілину та новобудови Далекого Сходу.

Присуди "народного суду" на позбавлення волі на час до одного року або "поправно-трудоі робо- ти", тобто заслання до концентра- ційного табору, — означатимуть на практиці забороту українського населення на Далекий Схід ніби на один рік, а після звільнення з ув'яз- нення такий людині буде забороне- но повертатися назад на рідні зем- лі.

Ось так новий закон про переслі- дування поневоленого українського населення збігається з постановою московського 13 з'їзду комсомолу, на якому вирішено в найближчий час заборотити на Далекий Схід мільйони молоді, юнаків і дівчат, на цілину до Казахстану.

РЕЗОЛЮЦІЇ 4-ої КОНФЕРЕНЦІЇ ЦК ОДУМ-у (Закінчення з 2-ої сторінки обкладинки)

Конференція доручає референтурам юнацтва звернути увагу на мож- ливості використання існуючих українських дитячих журналів у праці з Юним ОДУМ-ом.

9. Конференція зобов'язує студентів-одумівців активно працювати на форумі існуючих студентських громад, зокрема поживити діяльність міс- цевих філій ОДУМ-у шляхом організування ДИСКУСІЙНИХ ГУРТКІВ, де могли б порушуватись ідеологічні, політичні, літературні, історичні та ін- ші теми.

10. Конференція зобов'язує ЦК створити комітет для підготовки від- значення десятої річниці ОДУМ-у.

ПРЕЗИДІЯ ІV КОНФЕРЕНЦІЇ Ц.К. ОДУМ.